

Брой 11 (1952)

Ноември 2018 г.

Година LIX, ISSN-0205-0943

Цена 1 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на BTS

Абонаментната кампания за вестник „Ехо“ е в ход. Поради неколкотократно увеличаване на цената на вестникарската хартия се наложи покачване цената на вестника на 1 лв. Срещу 12 лева може да се абонира за 2019 година в „Български пощи“ до 15 декември, във фирма „Доби прес“ или в редакцията целогодишно.

Петдесет и първа томбола на Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“

На 9 ноември от 13 часа в залата на Министерството на младежта и спорта бе теглена Петдесет и първата томбола на Националното движение „Опознай България

– 100 национални туристически обекта“. Гости на събитието, организирано и проведено от BTS, бяха заместник-министърът на Министерството на културата Румен Димитров, който

е председател на Националния координационен съвет на движението, и Андрей Панайотов от Министерството на младежта и спорта, който е член на съвета. Присъства и изпълни-

телният секретар на BTS Зорница Радонова.

Тази година Националното движение, което е емблематично за BTS и е създадено в далечната 1966 г., излезе извън националните рамки. То бе представено успешно пред министрите на културата на европейските страни по време на Българското предсе-

дателство на Съвета на Европейския съюз и във Велико Търново в панел „Културно развитие“. В него 60% от участниците са млади хора и в годините се увеличава броят на индивидуалните участници от различни държави, между които Германия, Сърбия, Украйна, Франция, Русия, Дания, Финландия, Кана-

да, Словакия, Виетнам и др.

През 2018 г. участниците, регистрирани със 100 печата и получили златни значки, са 306, от тях 88 със събрани и печати, и марки. С 50 печата и сребърни значки са 930, а с 25 печата и бронзови значки - 1320.

Продължава на стр. 12, 13 и 14

Успешно приключи Четвъртият национален сбор на планинските водачи

От 19 до 21 октомври в Учебен център „Маловица“ се проведе Четвъртият национален сбор на планинските водачи, организиран от BTS. В него се включиха повече от 60 участници – членове на различни туристически дружества и индивидуални представители на тази гилдия от цялата страна. Възрастовият диапазон бе от 19 до 68 години, а талисман на

групата бе 10-месечният Петър. Както каза баща му Добрин Добрев, да си планински водач, не е професия, а призвание. „Синът ми и той е планинар. Няма избор при такива родители, защото и майка му е планински водач. Така че и той ще стане такъв.“

Първата вечер планинските водачи общуваха помежду си неформално, обменяйки информация за различни маршрути, спо-

деляйки преживяванията си в планината и удовлетворението си от факта, че разкриват красотата от видяното с други хора. Да са заедно означаваше още не само да си разказват истории за случило се в един или друг преход, но и да правят планове, да се веселят от сърце и да се радват на гостоприемството в Учебния център.

Продължава на стр. 18 и 19

**АБОНИРАЙТЕ СЕ
ЗА ВЕСТНИК**
ЗА ДА БЪДЕТЕ
ЧАСТ ОТ ТУРИЗМА

№ **255**
В каталога на Български пощи
или в Централата на BTS

БТС проведе семинари с активна на туристическите дружества

Югоизточна България

На 12 и 13 октомври в Бургас, на хижа „Странджа“, се събраха председатели и секретари на ТД „Средногорец“ – Чирпан, ТД „Ален мак“ – Бургас, ТД „Обчарица“ – с. Ковачево, ТД „Яворови скали“ – Поморие, ТД „Орловец“ – Карнобат, ТД „Хеброс“ – Димитровград, и др. От страна на ръководството на БТС присъстваха председателят на Сдружението проф. д-р Алексей Стоев и изпълнителният секретар Зорница Радонова. В семинара взеха участие и експерти от Централната на БТС.

Семинарът премина при следния дневен ред:

1. Организационни въпроси и регистрации на туристическите дружества в Националните регистри и отчитане на учебно-спортната дейност. Пререгистрация на туристическите дружества от Централния регистър на Министерството на правосъдието в Агенцията по вписванията, защита на личните данни.

2. Актуални проблеми на БТС и туристическите дружества.

3. Годишно финансово приключване за 2018 г.

4. Категоризацията на туристическата база.

5. Вестник „Ехо“. Абонамент и редакционна политика.

6. Критерии за определяне годишните награди на БТС.

7. Разни.

Председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев в своето експозе посочи, че провежданите всяка година семинари с председателите и секретарите на туристическите дружества са част от съюзния живот на Сдружението и дават възможност за директен диалог между ръководството и членовете на БТС. По този начин се предоставя актуална информация и се конкретизират проблемите на БТС на национално и местно ниво. Присъстващите бяха запознати и с одобрените от Министерството на културата идеи на БТС Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“ да излезе извън границите на страната и да се роди ново движение – „100 балкански обекта“, както и да се даде старт на движението „Покорител на 10-те балкански първенци“. Той отчете като

много положителен факт възврътаното членство на БТС в Европейската асоциация по пешеходен туризъм и в Балканския планинарски съюз. Показа новата табелка, която трябва да се поставя при маркирането на Европейските туристически маршрути, преминаващи през България.

Изпълнителният секретар Зорница Радонова говори за новия Закон за физическото възпитание и спорта и новия Закон за туризма и производствата от тях последици за Сдружението. Подчертан бе фактът, че новият Устав на БТС задължително трябва да бъде съобразен с тези два нови закона. Тя обясни процедурата за регистрация в Агенцията по вписванията, наблегна на необходимостта да се спазват както сроковете за тази регистрация, така и изискванията на Закона за защита на личните данни.

Представена бе информация за категоризацията на туристическата база – какъв набор от документи трябва да се подават.

Участниците в семинара направиха предложения, от-

насящи се до вестник „Ехо“ и неговата редакционна политика. Те обсъдиха също така критериите за връчване на годишните награди на БТС и се обединиха около мнението, че туристическите дружества трябва да бъдат обособени в различни категории в зависимост от числеността си и населеното място, в което се намират, когато се правят номинации за най-добро дружество на годината.

Обсъдени бяха също така въпроси, отнасящи се до материалната база на БТС, нейното поддържане и добро стопанисване. На вниманието

на участниците бяха представени основните акценти в подготвеното Споразумение между БТС и Министерството на образованието и науката с цел практикуване на туризъм сред децата и учениците. Предложено бе да се организират две регионални срещи с учителите, които имат опит в извеждането на подрастващите сред природата.

Дискутиран бе също така въпросът дали изборът на Управителен съвет да бъде на квотен, или на регионален принцип.

Лъчезар Лазаров

Области Пловдив, Пазарджик и Смолян

Семинар с председателите и секретарите на туристическите дружества от областите Пловдив, Пазарджик, Смолян и представители на туристически дружества от Стара Загора и Казанлък се състоя на 26 и 27 октомври в Пловдив. На него присъстваха председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев, изпълнителният секретар Зорница Радонова, членове на УС на БТС, членът на Инспектората Валентин Симов и експерти от Сдружението.

Провеждането на тези семинари е част от организационния живот и дава възможност „очи в очи“ да се обсъждат организационни въпроси и актуални проблеми на туристическите дружества, членове на БТС. Както каза председателят проф. д-р Алексей Стоев, постиженията на Управителния съвет и на експертите в Централната на БТС показват, че нещата в Сдружението се канализират и нормализират. Активизират се партньорствата с ресорните министерства, развива се Националното движение „Опознай България – 100 НТО“, като се предвижда неговото

дигитализиране и разширяването му в посока включването на ученическата младеж. Той наблегна и на факта, че Сдружението влиза в новия Закон за туризма със своя основен ангажимент – поддържането на туристическата маркировка. На практика това означава, че тя става гържавен приоритет, а гържавата ще я възложи на БТС. „Членството на БТС в Европейската пешеходна асоциация и нейните двугодишни усилия за модернизация на европейските маршрути водят до необходимостта от поставянето на нови табели и от БТС се очаква активно да участва в тази дейност. Предстои да се направят заявки за броя табели, които ще се сложат на българските участъци от европейските туристически маршрути“ – каза проф. д-р Алексей Стоев и наблегна на още един много важен въпрос – партньорството с Министерството на околната среда и водите и с националните паркове, тъй като материалната база на Сдружението е разположена в тях.

На семинара бяха обсъдени и производствата от новия

Закон за физическото възпитание и спорта последици за БТС, сроковете за пререгистрация на туристическите дружества в Агенцията по вписванията и задълженията на туристическите дружества по Закона за защита на личните данни. Представена бе също така информация за процеса по категоризация на туристическите обекти, стопанисвани от Сдружението.

В дневния ред присъства точка за редакционната политика и абонаментната кампания за вестник „Ехо“, както и обсъждане на критериите за годишните награди на БТС и подготвения проект за Споразумение между Министерството на образованието и науката и БТС, отнасящо се до развитието на ученическия туризъм – един от основните приоритети на Сдружението, който ще се обсъжда от туристическите дружества до края на годината.

В проведената дискусия бяха поставени множество въпроси. Едни от тях се отнасяха до процедурата по категоризацията на туристическите обекти, други до регистрацията на туристи-

ческите дружества в Агенцията по вписванията, трети засягаха тематичното обогатяване и увеличаването на тиража на вестник „Ехо“.

Председателят на ТД „Сърнена гора“ и председател на Инспектората Георги Гацн запозна присъстващите на семинара с технологията на годишното финансово приключване и заяви готовността си да дава консултации.

В заключителните си думи председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев заяви: „Вре-

мето, в което живеем, не е лесно, но ако спазваме основните принципи на БТС и реагираме адекватно на проблемите и си ги казваме в прав текст, те ще се решат бързо.“

Семинарите с активна на туристическите дружества са важна част от съюзния живот и тази форма на конструктивни обсъждания на различни актуални въпроси и набелязването на действия в краткосрочен и дългосрочен план е стъпка в правилната посока.

Лъчезар Лазаров

Централна и Северозападна България

На 9 и 10 ноември в Туристическия дом в местността Кайлъка край гр. Плевен се проведе четвъртият семинар с председателите и секретарите на туристически дружества от Централна и Северозападна България. Присъстваха повече от 30 представители на туристически дружества и хижари, стопанисващи бази на БТС на те-

риторията на Национален парк „Централен Балкан“.

Срещата протече при традиционния дневен ред, като председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев запозна участниците със случващото се в Сдружението и последиците, произтичащи от промените в новоприетия Закон за физическото възпитание и спорта. Обсъдиха се и

предстоящите поправки в Закона за туризма. Бяха направени много емоционални изказвания, отнасящи се до бъдещето и функционирането на БТС. Освен обичайните точки от дневния ред, касаещи административните задължения на туристическите дружества, експерти от БТС запознаха участниците в семинара с категориите и съ-

ответните критерии на годишните награди на Сдружението. Направиха се много предложения за по-точно прецизиране при определяне на наградените.

По-късно към семинара се присъедини и директорът на Национален парк „Централен Балкан“ г-н Генчо Илиев, който говори за маркировката и необходимостта тя да бъде еднаква в целия

район. Хижарите споделиха проблемите си, свързани с достъпа до обектите, както и с подси-гуриването на гърба за зимния сезон. Те благодариха на изпълнителния директор за разбирането, отзивчивостта и готовността за оказване на всякаква помощ.

Равносметката на Българската федерация на туристите ветерани

Българската федерация на туристите ветерани (БФТ) е правопреемник на Съюза на туристите ветерани, учреден през 1962 г. Федерацията е най-голямата структурна единица в БТС. Към началото на 2018 г. в нея членуват 3225 туристи ветерани, обединени в 63 клуба в цялата страна (без областите Смолян и Кърджали).

Най-успешната спортно-туристическа година за

БФТВ за последните няколко години – така определяме минаващата 2018 година. В походните колони по планинските пътеки крачиха над 600 туристи ветерани, участници в различни туристически прояви.

Открихме сезона със зимен поход до Шипка и участие в тържествата там на 3 март. Включиха се туристи от Троян, Плевен, София, Враца, Добрич, Сливен, Ямбол и Априлци. Последваха походи и изкачва-

ния на върхове в 7 планини. Най-значимата проява беше Третият национален поход на ветераните „Троянски Балкан – по пътеките на Апостола“. В четиридневния поход се включиха участници от 20 града. Водачи на групите бяха Илина Маринова и Сашо Гунешки.

Когато в Календарния план на Федерацията включихме палатъчен лагер в планината с мотото „С песни под звездите“, мнозина бяха невярващите, че туристи на нашите

години могат да прекарат няколко нощи на палатки. Но и това се случи – ветерани от 12 клуба преживяха четири незабравими дни в Троянския Балкан с излети в планината и песни край лагерния огън. Командант на проявата беше опитният в това отношение Сашо Гунешки.

В Сърбия изкачихме върховете Миджур и Бабин зуб. Участие взеха 43-ма туристи ветерани от 13 клуба. Водачи бяха Илина Маринова и Сашо Гунешки, познаващи добре тази част на планината.

В Пирин осъществихме четиридневна проява по голямата на река Демяница с участието на туристи от 12 клуба. Водач бе Веска Маринова.

Изкачихме върховете Радомир и Гоцев в Беласица и Славянка. И с това предизвикателство туристите ветерани се справиха отлично, въпреки че се във всички контролни времена. Участниците бяха от 10 клуба, а водач – Илина Маринова.

С празнична вечер на хижа „Коман“ беше отбелязана 120-годишнината от рождението на Никола Габърски – основател на организирания туризъм в Троян, един от видните дейци на ЮТС и туристическото движение

у нас в началото на 20-и век. Присъстваха десетки туристи ветерани от 12 туристически дружества и клубове от страната. Организатор на всички тези прояви беше ТД „Амбарица-21“ – Троян, а ръководител – председателят на Федерацията Румен Узунов.

Традиционно десетки туристи ветерани се включиха в Празника на туризма на Черни връх, а на празничната вечер на хижа „Алеко“, посветена на нашия патрон Алеко Константинов, присъстваха 92-ма наши членове. Организатор на вечерта беше ТД „Алеко Константинов“ – София, с председател Йонка Димитрова.

През годината 144 туристи ветерани посетиха хижа „Узана“, привлечени от любезното гостоприемство и атрактивните цени на хижарката Милена Ботева.

Сезон 2018 е към края си. Пожелаваме си здраве и още по-успешна 2019 година.

БФТВ

Югозападна България

На 16 и 17 ноември в УЦ „Маловица“ БТС проведе семинар с председателите и секретарите на туристическите дружества от Югозападна България. Той се явяваше последен – пети поред, с който приключиха традиционните срещи с актива на туристическите дружества.

В семинара взеха участие председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев, изпълнителният секретар Зорница Радонова, членът на УС и координатор за Южна България Георги Петров – Пингвина и членът на Инспектората Валентин Симов. Във втория ден

се включиха директорът на Национален парк „Пирин“ Росен Баненски и представителят на Национален парк „Рила“ Владимир Чапкънски.

Срещата протече в оживена дискусия с много въпроси, отнасящи се до организационната структура на Сдружението, настъпилите промени, произтичащи от новия Закон за физическото възпитание и спорта, и предстоящи такива в Закона за туризма. Обсъдена бе редакционната политика на вестник „Ехо“, както и протичането на успешна абонаментна кампания. Поставен бе проблемът за по-добрата

комуникация между експертите на БТС и туристическите дружества. Направени бяха предложения за награди по отделните категории във връзка с връчването на Годишните награди на БТС.

Не по-малко активни бяха председателите и секретарите на дружествата, поставяйки актуални проблеми пред специалните гости на семинара – представителите на националните паркове. С тях бяха обсъдени въпроси, свързани с маркировката и материалната база, стопанисвана от БТС.

Лъчезар Лазаров

Маглена и Спартак Алексови

са от Благоевград. Двамата имат събрани 100 печата от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. През 2007 г. посещават Рилския манастир и оттогава се включват в движението. Наред с Рилския манастир не забравим спомен у тях остава музей-пантеон на Георги Сава Раковски в Котел. Не по-малко положителни емоции и хубави впечатления им носят и посещенията от тях пещери, между които се открояват „Ухловица“ и „Снежанка“. Дъщерите им също имат книжки и с нетърпение очакват да съберат 100-те печата.

Кирилка Ненкова

от Пловдив е със събрани над 100 печата и 100 марки. Носител е на златна значка. Тя работи в Пловдивския университет ВУАРР (Висше училище по агробизнес и развитие на регионите). Преди няколко години университетът посрещаше гости от Шри Ланка и Кирилка Ненкова ги води да разгледат Асеновата крепост и Бачковския манастир. Те били изумени от красотата на нашата природа и от богатството на историческите артефакти. Там именно тя вижда книжките на 100-те обекта, купува си и така се включва в движението „Опознай България – 100 НТО“. От този момент навсякъде, където пътува, книжката е с нея. Приоритет за Кирилка са природните забележителности, с удоволствие би се върнала отново на Седемте рилски езера или пък към величествената гледка от Хисарлъка край Кюстендил.

Две златни значки

и събрани 100 марки имат **Екатерина Ангелова** и **Гергана Петкова** от гр. Хасково. Те участват в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ от 2015 г., най-силно са привлечени от покоряването на върховете, включени в 100-те обекта. Незабравимо впечатление у тях е оставило изкачването на връх Ботев и връх Руен. Най-много харесват Монумента на Света Богородица в Хасково, който е записан в рекордите на Гинес като най-висока статуя на Света Богородица в света.

БТС постави на хижа „Маловица“ плоча в памет на алпиниста, природозащитника и учения Боян Петров

На 20 октомври бе открита плоча в памет на големия български алпинист, природозащитник и учен Боян Петров, който през месец май остана в прегръдката на връх Шиша Пангма. Плочата бе поставена на хижа „Маловица“ – мястото бе избрано неслучайно, защото е среднощно за тръгналите из Маловишкия дял на Рила. С решение на Управителния съвет на БТС и заедно със Сдружение-

то на ветераните алпинисти „Маловица“ този жест стана възможен с дарение от БТС, Туристическо сдружение „Чернатица“ и ТД „Руен“, за да се материализира посланието: „Бояне, няма да те забравим!“ Идейният проект бе на алпиниста и член на УС на БТС Георги Петров – Пингвина. За събралото се множество, което основно се състоеше от планинските водачи, обучени в БТС, присъствието на това събитие

бе част от програмата на четвъртия поред сбор на планинските водачи, състоял се от 19 до 21 октомври в Учебен център „Маловица“.

„За Българския туристически съюз е въпрос на чест да отдаде дължимото и да почете паметта на човека и алпиниста Боян Петров, който беше голям приятел на Съюза“ – каза председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев. След официалното откриване на паметна-

та плоча той връчи на успешно завършилите обучението си планински водачи удостоверение за професионално обучение.

Сред тези, които говориха пред паметната плоча, бе и Петко Тотеу – участник в експедицията „Еверест 2004“ и председател на Федерацията по катерене и алпинизъм.

Д-р Петър Берон говори за изследователя и алпиниста Боян Петров, който при всички свои покорявания на различни върхове събира уникална колекция от образци на фауната. Наблегна и на активната му дейност като природозащитник. Спомена, че по всяка вероятност ще има и маршрут, наречен на името на Боян Петров.

Участникът в експедицията „Еверест 84“ алпинистът Методи Са-

вов сподели за вестник „Ехо“, че колкото и да се говори за Боян Петров, няма да е достатъчно: „Всичко, което той направи за нашето планинарско движение, от една страна, е явление и, от друга страна, постиженията му са изключителни. И затова аз винаги с радост и тъга ще се сещам за него и за това, което може да извърши. Ние не сме били много близки приятели, но винаги сме имали взаимно уважение един към друг. Боян даде кураж и създаде самочувствие на много наши планинари – и такива, които правят първите си стъпки, и такива, които са по-напреднали в това отношение. Освен това той даде кураж на диабетиците не само у нас, но и по света. А тези, които финансово подкрепяха неговите

начинания, трябва да бъдат горди, че са имали удоволствието и честта да му помагат.“

За алпинистката Елисавета Първанова Боян Петров е пример за мотивация, за последователност, за дързост: „Той ми беше за пример. Когато се изкачи на връх Арарат, аз също поисках да направя това. Той знаеше, че аз съм изкачила връх Авицена, който е 7134 м, и отиде специално да го покори, за да усети височината. Казах му: Моля ти се, изкачи се на Еверест и ела да ми разкажеш как е. Защото Еверест е моята мечта. Примерът и посоката да тръгнеш към мечтата си – това ми остана от него.“

Сред присъстващите на събитието бе и Радослава, жената, която споделяше живота на Боян Петров.

До връх Ботев и обратно

Туристите от ТД „Стратеш“ – Ловеч, не пропуснаха да се насладят на златните октомврийски дни. На 13 и 14 октомври бе организиран двудневен поход: хижа „Плевен“ – връх Ботев – Северен Джендем, пещера „Водните дупки“ – ВЕЦ „Видума“.

Преобладаващо млади хора, някои за пръв път в планината, изкачиха за час стръмната пътека от ВЕЦ „Видума“ до хижа „Плевен“ в ранното съботно утро на 13 октомври. Оставихме големите раници и изпълнени с лекокрилата радост на високото, предприехме изкачване на първенеца на Стара планина връх Ботев – 2376 м н.в. Чудесното, тихо, слънчево време ни позволи да го направим по къси ръкави и със слънчеви очила вместо с шапки и ръкавици, каквито бяхме приготвили. Пресякохме пропастите на Северен Джендем, любувайки се на по-вазовски грамаданските гледки

към хижа „Плевен“ и Северна България. Големият Джендемски водопад беше пресъхнал, но малки поточеца с легена чиста вода се стичаха често по улеите. Върхът ни посрещна с обичайния хладен вятър между големите сгради, най-ветровитото място в България, и якетата влязоха в употреба. Гледката от връх Ботев е величествена. Неговото местоположение е изключително стратегическо. Можете с часове да реете погледа си на север и юг из равнините и низините на България, а в същото време на запад и изток Стара планина е разточила величествената си снага, изплетена от върхове. Обяввахме в гостоприемната туристическа спалня, която работи от тази година и предлага подслон, топла храна и напитки. Там е и печатът за 100-те туристически обекта. В късния следобед лежерно слязохме обратно към

хижата, наблюдавайки спускането на мъглите зад нас, обвиващи в мистика върховете.

На следващото утро, отново сгрети от слънцето, се отправихме по атрактивна пътека в резерват Северен Джендем, водеща до пещера „Водните дупки“. Пресичайки стръмни горски долове, предимно хоризонтално тя се промъква през шеметни стръмни склонове, обрасли в бук и трепетлика, греещи в октомврийска жарава. Под тях разтварят зелените си ветрила напрати и постилат килими изумрудени мъхове. Неописуема красота! Вхоът на пещерата е в основата на висока скала и от него изтича подземна река. Над него има друг, трудно достъпен, сух вход. Пещера „Водните дупки“ е дълга 813 м, а температурата на водата е 5 градуса. Обитавана е от 17 вида прилепи и много видове безгръбначни

ручейници, псевдоскорпиони, троглобионтни бръмбари. Поради изключително високата консервационна значимост на обитателите, както и поради местонахождението ѝ в резерват Северен Джендем, в Националния парк „Централен Балкан“, влизането в нея е ограничено. На входа ѝ са поставени образователни

табла. Наляхме си вода и по друга пряка пътека, любувайки се на златната гора, слязохме до паркинга на ВЕЦ „Видума“.

Топлата есен продължаваше и ТД „Стратеш“ предвижда още прояви.

Текст и снимка:
г-р Дарина Петрова

Едно прекрасно туристическо лято

От създаването си в началото на учебната 2015/2016 година до този момент Туристически клуб „Пирински стражи“ към Трето основно училище „Братя Миладинови“, гр. Гоце Делчев, разгръща богата и разностранна дейност, ориентирана към целите и задачите на организираното туристическо движение.

Особено наситен с дейности и проведени походи е летният сезон на 2018 г. Участниците в клуба проявиха висока активност и желание за изяви. За тях общуването с природата се превърна в необходимост.

Малките туристи изкачиха общо 12 планински върха – една наистина забележителна цифра, която доказва висока степен на активност и ентузиазъм.

Изкачените планински върхове са с различна височина и се намират в различни български планини. Под 2000 м н.в. е връх Свещник в Южен Пирин, над 2000 м са връх Ореляк – първенецът на Среден Пирин, връх Малък Резен и връх Голям Резен във Витоша, първенецът на Славянка планина – Гоцев връх, и Черни връх – първенецът на Витоша.

Гордост за малките туристи са изкачените върхове над 2500 м н.в. Техният брой е 6.

Това са връх Вапа, връх Канарата, който е и географският център на Рила, и връх Маловица в Рила планина, връх Ченгел чал в Пирин и връх Вихрен – първенецът на Пирин.

Всеки, който се е качил на тези върхове, може да бъде наречен истински турист. Такива са и участниците в клуб „Пирински стражи“. Но дейността на клуба не се изчерпва с това. Особено вълнуващи и незабравими са екскурзиите до много планински езера – тези кристално чисти „очи“ на всяка планина. Със своята невероятна красота те омагьосват туристите и зареждат човешката душа с възвишени емоции и пориви към красотата и добро.

Посетените езера са в Рила и Пирин. Това са Еленино езеро в Рила, Седемте рилски езера и Ванските езера в Рила; Брезнишките езера, Превазките езера, Тевното езеро и Безбожкото езеро в Пирин. Потопен в омаята на планинските езера, всеки турист попада в един по-съвършен и прекрасен свят.

Изключително полезни за дейността на туристическия клуб са съвместните изяви с Дирекциите на националните планински паркове. Бяха проведени три похода с Дирекция „Национален парк „Пирин“ и три съвместни по-

хода с Дирекция „Национален парк „Рила“. При посещенията на Планинската спасителна служба, база „Алеко“, отряд София, малките туристи се обогатиха с беседа, лекция, демонстрация на различни умения и демонстрация на спасителна акция с куче – планински спасител.

Последната инициатива на клуба е участие в Националната кампания „Да изчистим България заедно“ – почистване на пътеката от хижа „Безбог“ до Попово езеро и района на езерото.

Безспорно летният сезон на клуб „Пирински стражи“ за 2018 година е толкова богат, наситен и разнообразен, че поражда желание у всички участници дейността да продължи със същата интензивност и през есенно-зимния сезон, който малките туристи очакват с неугасващ ентузиазъм.

Основните цели на клуба са: формиране на екологична култура, екологично съзнание и поведение за опазване на природата у учениците; отговорност за своето и чуждото здраве и безопасност; отделните елементи на представата за единство на човека и природата, основано на достъпна система от знания, които всички участници придобиват чрез изпълнението на различните дейности. Заедно

с това се насочва вниманието на децата към природните обекти при непосредствен контакт с тях, стремеж и желание за търсене на причинно-следствени връзки в природата и установяване на причините за нарушаване на жизненото равновесие.

Ръководителите на туристическия клуб Славка Жостова, Лозана Грозанова и Александър Халачев успяват да изпълнят всички тези цели с провеждането на организирани от тях походи и мероприятия, които се реализират не само през учебната година, но и през лятната ваканция на

учениците.

Провеждането на екологични мероприятия и показването на добри практики популяризират дейностите на клуба, което несъмнено привлича нови участници. Тези практики носят промяна в желаната посока в поведението на учениците.

Първата дейност, която планинарите осъществиха през есенно-зимния сезон, бе участие в 5-ия Национален туристически поход „По стъпките на Самуиловите воители“ на 7 октомври.

Славка Йостова

Туризъм и история край Варна

След натоварената учебна седмица, ученици от VI-а клас на ОУ „Цар Симеон I“ - гр. Варна, предпочетоха да се заредят с нови сили и енергия сред природата. Поведени от класната си ръководителка, те тръгнаха към неизвестното за тях Франгенско плато с надморска височина 356 м.

В хубавия есенен ден всички се наслаждаваха на последните слънчеви лъчи и разноцветните багри на храстите и гърветата. Закачки и смях огласяха околността. Пешеходният преход не е нито тежък, нито продължителен.

Гледката от високо към Варна, Варненския залив и Варненското езеро бе чудесна. Емоционалните възклицания нямаха край.

Но голямата изненада бе достигането на незавършените все още археологически разкопки в местността Теке Каарач. Мястото на големия средновековен манастирски комплекс от около 899 г. е малко известно. Предполага се, че тогава, след оттеглянето си от светската власт, княз Борис I се е замонашил точно тук. Князът напуска престола и го предос-

тавя на своя син Владимир Расате. В този храм, посветен на Света Богородица, освен стенописи е открит и оловен печат с лика на Михаил-Борис, както и старобългарски надписи.

Градски транспорт до там няма. При желание се ползва автобус № 148. Слиза се на газ станцията и се продължава нагоре пеш. Движението е по черен, лозарски път, но за съжаление няма указателни табелки. Достига се Т-образно разклонение, след което се тръгва надясно.

Времето преминава неусетно в игра и много направени снимки. На връщане кошница с току-що набрани сочни, червени ябълки е приятната и освежаваща награда за всички. Искани се излетът да не свършва. До обед в класната стая, а следобед приятното и много различно преживяване кара всички да не мислят за връщане, но слънцето започва да се скрива и със съжаление поемаме по обратния път. До следващия петък.

Светлана Димитрова,
старши учител по математика,
ОУ „Цар Симеон I“, гр. Варна

Млади природолюбители от Благоевград се разходиха по екопътеката край Бели Искър

Ученици от трети и четвърти клас от Средното училище с изучаване на чужди езици „Св. Климент Охридски“ в Благоевград участваха в екологична образователна програма за Национален парк „Рила“. Децата се запознаха с характерните и забележителните обекти на природата и с правилата за поведение в защитената територия.

По време на посещение на интерпретативния маршрут – екопътеката „По долината на река Бели

Искър“ на територията на Националния парк „Рила“, както и в Посетителския информационен център в Самоков, експертите от парка представиха пред малките природолюбители редките и уникални биологични видове, обитаващи вековните гори и високопланинските езера. Учениците проявиха интерес и показаха много знания по време на цялото учебно пътуване. Програмата завърши с проекция на филма „Национален парк „Рила“ и зоната на вечните снегове“

и представяне на Петия национален ученически конкурс „Национален парк „Рила“ – познат и непознат“. И през тази учебна година Дирекция „Национален парк „Рила“ продължава целенасочената си работа в сферата на природозащитното образование с учениците от начален курс от Средното училище с изучаване на чужди езици „Св. Климент Охридски“ в Благоевград. Предвиждат се за в бъдеще поредица от десетки беседи и срещи с учениците.

В столиците на Първата българска държава

Съгласно календарния план на КТВ към Туристическо гружество „Кабиле“ - гр. Ямбол, на 22 септември група от 22-ма туристи ветерани се отправихме с автобус към столиците на Първата българска държава, като по пътя си посетихме Магарския конник, Шуменската крепост и паметника „1300 години България“.

Плисковско-Преславската култура е понятие, с което се обозначава материално-художествената култура на Първата българска държава. Най-много нейни паметници са запазени в Плиска, Преслав, Магара, Шумен, Нови пазар, с. Хан Крум и друге.

Редно беше да следваме историческите събития, като започнем от първата столица Плиска, но заради транспорта трябваше първо да посетим Велики Преслав, после Шуменската крепост и величествения паметник „1300 години България“, след което отседнахме в хижа „Магара“. На следващия ден посетихме първата българска столица - Плиска. Но по реда на нашия маршрут започвам разказа от Велики Преслав - втората българска столица. Минахме по стъпките на Великия цар Симеон по същия този път от запазена настилка от онова време, което все още пази много тайни, които предстои да бъдат открити. В музея ни беше проектиран триизмерен филм за целия дворцов комплекс от сгради, църкви и манастири. Във витрините разгледахме артефакти от онова време - накити, посуда, военни находки и амулети, рисувана керамика и др. В разкопките се виждаха основите на владетелската базилика, Южната порта - една от най-впечатляващо реставрираните части с тежка падаща дървена порта (катаракта), Кръглата църква с много ниши и сводове, кладенец, баня с по-

гово отопление и гр.

В базата на туристите от Шумен направихме кратка обедна почивка сред природата заедно с бай Върбан, който ни разказа за забележителностите на гр. Шумен. След като видяхме величествения паметник „1300 години България“ и Шуменската крепост, се отправихме към Магарското плато, Магарския конник и за вечеря бяхме в хижа „Магара“. Отпочинали сред чудесния и свеж планински въздух, сутринта се заредихме енергийно по една екопътека. С бодро настроение поехме към Плиска - първата столица на българската държава (681-893 г.), национален историко-археологически резерват, един от 100-те национални обекта от 1970 г. Прабългарите са избрали това място, оградено от склонове на съседни плата, от разклоненията на Стара планина като удобно за развитието на скотовъдството. Освен това тук са се пресичали важни пътища. Първоначално дворцовият комплекс е бил ограден от каменна стена. Най-напред е била изградена голямата каменна сграда - Крумовият дворец, а впоследствие са изградени дървени селища. През 811 г. Византийският император Никифор опожарява столицата, след което започва каменното строителство. Най-внушителна е Голямата базилика, чиито останки се виждат до днес. В Плиска успяхме да видим и крепостната стена. Запознахме се с монументалната архитектура, нямаща аналог във византийското и в съвременното строителство.

Като най-важен исторически факт през време на царуването на княз Борис в столицата Плиска е приемането на християнството. Той посреща с радост последователите на Кирил и Методий - Сава, Наум и Ангеларий, променя основно столицата,

като заменя езическите храмове с християнски, въпреки жестоката съпротива на голяма част от болярството. След неговото оттегляне от престола, неговият син Владимир Расате оглавява бунта за връщане към езическото, за което е ослепен и хвърлен в тъмница. На свикания през 893 г. събор се взема решение столицата да бъде преместена в Преслав, а на престола княз Борис поставя най-малкия си син - Симеон.

Бяхме чували за съществуването в гр. Плиска на съвременно построен двор на кирилските букви, създаден от арменец Карен Алексанян, установил се за известно време в България и научил много за Първата българска държава. Той закупил с лични средства 8000 кв. м земя, наел строители, архитекти и художници. С докаран от Армения кафяв арменски камък те започват да осъществяват неговите идеи.

Сега комплексът „Двор на кирилската“ е организиран в две свързани пространства. Първото представлява зелена морава, в която са красиво изработени всички букви на нашата азбука, всяка от тях свързана с някакъв символ. На този фон се открояват изработени в бяло скулптурите на св. св. Кирил и Методий и цар Борис. До него има малък параклис на негово име.

Комплексът включва и галерия с постоянна експозиция, разказваща в картини историята на Покръстването, приемането на кирилицата в България и признаването на църковните славянски книги от християнския свят.

На втория етаж бяхме силно впечатлени от восьмично-сиконичните фигури на ханове и царе от Първото българско царство, които са като живи и сякаш ще ни проговорят. Хвала и дълбок поклон на архитекта Б. Борисов от Велико Търново, който, както разбрахме, е сътворил това изящество!

„Дворът на кирилската“ е мястото, където кирилските букви се завръщат у дома, след като са дарили светлина и познание на една значителна част от човечеството.

Направеното е дар от първия християнски народ - арменския, за българския народ.

Добре би било всеки човек да види направеното и да се преклони пред творците, които са увековечили българщината!

Най-накрая ще завърша с една молба към администрациите и ръководството на двата комплекса - да намалят по възможност таксите от 5 лв. и 4 лв. за двата входа за пенсионери и ученици, които са причина да откажат част от хората. В групата ни имаше пенсионерки с внуците си, които отстъпиха правото на внуците, а те се лишиха от тази възможност.

Ганка Палаузова,
КТВ „Л. Брънеков“ при
ТД „Кабиле“, гр. Ямбол

Държавно първенство по скално катерене „Брезе 2018“

На 28, 29 и 30 септември се проведе Държавното първенство по скално катерене „Брезе 2018“, организирано от Българската федерация по катерене и алпинизъм, в района на село Брезе в близост до град София, над град Своге и с. Искрец. На скалния венец над с. Брезе на един красив бастион от скали бяха създадени нови маршрути от висока категория на трудност специално за първенството. Тук основно заслугата е на техническия ръководител на първенството Мартин Пенков, както и най-вече на главния ръководител на първенството по скално катерене Николай Петков за създаване на новия обект и организиране на държавното първенство. Участваха повече от 40 състезатели. В оспорвана надпревара шампион на България за 2018 година и първо място при мъжете стана Румен Нешев от АК „Алтиус“

- София, а при жените Александра Тоткова - едно младо и талантливо дарование. На второ място мъже бе Росен Руев - НСА, София, трето място остана за Владислав Ангелов - АК „Трапезица“ - Велико Търново. Класирането при жените бе следното: на второ място Елена Куманова - НСА, София, и на трето място Милкана Русева от София. Председателят на БФКА Петко Тотев поздравил участниците в държавното първенство „Брезе 2018“ и завърши с обнадяващи думи за още много нови скални обекти за състезания по скално катерене с трудни маршрути и още много държавни първенства по скално катерене.

Текст и снимка:
Елисавета Първанова,
главен секретар на
Държавното първенство
„Брезе 2018“

Тристранна среща на 106-а пирамида при село Жеравино

Над 150 туристи от България, Сърбия и Македония за поредна година се срещнаха на пирамида 106 при село Жеравино в Чудинската планина. Това е най-западна-

та точка на България и триграничната точка на трите държави. С развети национални знамена в геометричния център на Балканския полуостров се срещнаха

приятели, завързаха се нови запознанства, направиха се стотици снимки за спомен. Извиха се кръшни хора около пирамидата.

Сред красивата панорама бе разиграна томбола и печелившите получиха атрактивни туристически аксесоари и юбилейни тениски, предоставени от Министерството на младежта и спорта и Община Кюстендил.

„Трогателно бе как духът на дружеските отношения между нашите три съседски държави лъхаше от лицата и усмивките на всички присъстващи“ - сподели секретарят на Туристическо гружество „Осогово“ - гр. Кюстендил, Силвия Михова.

Където миналото среща бъдещето

По случай Европейските дни на културното наследство Клубът на жените туристки „Орлица“ към ТД „Орлово гнездо“ - Казанлък, Общинска библиотека „Искра“ - отшел „Изкуство“, и детска градина „Здравец“ проведоха среща на тема „Безсмъртното творчество на Емануил Манолов“.

Щастливи бяхме да посрещнем в парк „Тюлбето“ пред паметника на композитора 21 деца от ДК „Здравец“ с директор Митра Николова и учителките Атанаска Градинарова и Ася Георгиева. Г-жа Христина Банова запозна децата с живота и творчеството на Емануил Манолов. Тя изтъкна, че още от много малък той е обичал да сяде на брега на река Янтра в Габрово (родния град на композитора) и да прави своите първи музикални опити, засвирвайки на пицаяка (дудук). Показахме им какво представлява дудукът (предварително изработен от Кръстьо Петков - дългогодишен секретар на ТД „Орлово гнездо“, и Стойчо Николов от Клуба на ветераните туристки), а едно от децата засвири на него. От своя страна те запяха песента „Хубава си, татковино!“ на Емануил Манолов.

Музикален поздрав към децата и всички присъстващи отправиха нашите гости от родопското село Хвойна - Милка и Здравко Кърневи, облечени в автентични народни носии. Парк „Тюлбето“ беше огласен от вълшебния глас на Милка в съпровод на акордеон от Здравко. Една след друга

се редяха родопските песни, а когато се хванахме на хорото, децата не издържах и се присъединиха към нас. Цветя и поздрав към всички поднесе Тошка Тенева - секретар на ТД „Орлово гнездо“. Водени от своите учителки, децата положили цветя на гроба на композитора и коленичиха в знак на почит.

От библиотека „Искра“ на всяко дете беше поднесен свитък с песента „Хубава си, татковино!“ и снимка на дудук за спомен. От своя страна ние бяхме подготвили и пакетчета с почерпка за децата.

Така завърши тази среща - среща с миналото. Запознахме децата с безсмъртното творчество на Емануил Манолов, големия български композитор, съзателя на първата българска опера „Сиромашкиня“, представена за първи път на казанлъшка сцена. Написал е над 115 детски песни.

Денят ни продължи с посещение на ЛХМ „Чудомир“, където се поклонихме на гроба на Чудомир. Тук бяхме радушно посрещнати от уредничките Нина Колева и Деница Рахнева. Г-жа Колева беше подготвила беседа за Чудомир и неговата съпруга - художничката Мара Чорбаджийска. С топлия си глас тя редеше картини от живота на двамата творци. Беше ни прожектиран и филмът „Пътени между слънцето и тъмнината“, за трите музея - на Яворов в Чирпан, на Гео Милев в Стара Загора и на Чудомир в Казанлък. След това посетихме и къщата на Чудомир, разгледахме стая

по стая жилището: стаята - библиотека, където се съхраняват около четири хиляди книги, кабинета на писателя. Потопихме се в духа на Чудомир. А по витата стълбичка се изкачихме и до ателието на Мара Чорбаджийска.

И отново в музея. Заставахме пред новата придобивка на музея - интерактивен екскурзовод. Слушахме със затаен дъх автентичния глас на Чудомир. След това представихме на присъстващите и нашите гости - семейство Милка и Здравко Кърневи от с. Хвойна. Семейство, живяло двадесет години в Пловдив, връщат се в Хвойна и създават своя селска къща за гости „Панорама“ и с много топлина и уважение посрещат гостите си. Христина Банова

представи Милка, жената с най-дългата коса - 140 см, чрез разказа на Елена Хайтова - „Дългата коса“. А Костадинка Кънева разказа за рода на Здравко - роден в село Павелско, и прочете разказа „Следовници“ на Илия Кърнев, дядото на Здравко. Внукът надминал своите предци и разнообразил музикалните си способности - освен гайда и кавал овладял и клавиатурата на акордеона. Здравко разтегна акордеона, Милка запя родопските песни. Съзвучия близнаха от очите ни, когато Здравко запя любимата песен на дядо си „Яница потем сборкала“.

Разгледахме и изложбата на Райна Ненова „Завръщане“. Работила няколко години в чужбина, в един момент за-

едно със съпруга си се връщат в България и се установяват в родния град на художничката - Казанлък. Какво точно име е намерено - „Завръщане“! С много топлина, взаимно уважение и благодарност от наша страна към директорката на музея г-жа Добриня Матова и нейните сътрудници Нина Колева и Деница Рахнева, които дават всичко от себе си за съхранение на МИНАЛОТО и вървят смело към БЪДЕЩЕТО, се разделихме, отнасяйки със себе си богатите си впечатления от този ден - „Миналото среща Бъдещето“.

Христина Банова,
Клуб на жените туристки
„Орлица“ към ТД „Орлово
гнездо“, гр. Казанлък

Кървав камък

Есента е сезонът, който винаги представя природата под формата на букет от цветове, а съчетан със слънчеви дни и температура от около 20-22 градуса, е и приятен за разходка. По покана на трънското дружество ние, туристите от ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил, се включихме в изкачването на първенеца на българската част на Краището - връх Било (1737 м), в планината Кървав камък. 23 септември се оказва един от тези приятни есенни дни, в които може да излезеш от града и да отидеш в планината, за да се насладиш на голяма част от цветовата палитра.

Вече има маркиран туристически маршрут до връх Било, направен от приятелите ни от трънското дружество. Дори възможностите за изкачването на най-високия връх в планинската група Краище от българска страна са два. Този от с. Шипковица дава възможност до него да стигнат и по-неподготвени физически туристи. Маршрутът е зареждащ. Много е панорамен и през цялото време от двете страни има невероятни гледки. Преходът е изключително лек, почти не се усещат тези 500 метра денивелация и се движат основно по обширни пасища, които сериозно засилват усещането за планински простор, а и омекотяват земята под краката ни. Вторият маршрут, по който тръгна основната група, започна от село Долна Мелна към Къшле и оттам по граничната бразда, по хубав черен път, стигнахме до връх Било. Най-високият връх на Кървав камък ни предложи прекрасна видимост. На него е изградена военна вишка, която ни разкри цялата околност. Видяхме Власинското езеро. Иначе лесно се различаваха върховете Бесна кобила, Църноок, Велики Стрешер, Въртоп, Чемерник в Сърбия, които са толкова близо, че

можеш да протегнеш ръка до тях. От наша страна е цялото Краище, Руй, Стара планина, Витоша, Рила, Осогово и дори Пирин. Заслужаваше си усилията. На върха се събрахме стотици туристи от България и Сърбия. Направени бяха много снимки и уговорки за следващи срещи и съвместни прояви. Там ни чакаше и групата от първия лъч - от село Шипковица.

Припомнихме си и историческите събития, които са се случили именно в тази местност. В историята на всяка държава има както блестящи успехи, така и последвали ги ужасяващи катастрофи. Такава е историята и на Първата балканска война и последвалата я Междусъюзническа война. В местността Кървави камък, както я наричат местните, са проведени няколко битки. Името ѝ идва от местно поверие, което гласи, че кръвта, пролята по склоновете ѝ, е попила в скалите. Днес по билото на Кървав камък минава границата между България и Сърбия, а областта все още напомня за жертвостановността на българския войник. Именно тогава т.нар. „съюзници“ сърби и гърци се оказват не освободители, а окупатори. Реално погледнато, съдбата на цял един народ е поставен на карта в нощта на 16 срещу 17 юни 1913 г. Задачата, поставена на 3-а българска армия, е да задържи сръбските отряди, разположени между Ниш и Бела паланка. Още с изготвянето на плана се допускат множество грешки. В последния момент артилерията е преместена на друго място. В целия този безпорядък главнокомандващият е отстранен от цар Фердинанд. Новоназначеният генерал нито е запознат със ситуацията на западната ни граница, нито има време да го направи. Освен всички тези неразбо-

ри избухва бунт. Потушаването на бунтовете внася още повече смут в българските региони. Така се стига и до решителната битка на 28 юни. Румънска войска навлиза в Южна Добруджа. Първа армия на генерал Кутинчев е „заклучена“ между две армии. Рано сутринта на 28 юни 1913 г. българските войници тръгват да натерят стръмния склон към билото на Кървав камък. Сръбската армия превъзхожда българската. Българските бойци не успяват да понесат силната сръбска офанзива. Вражеските сили лесно разбиват българската пехота. Носят се слухове на бойното поле, че ако някой реши да се обърне в бяг, ще бъде разстрелян. Има сведения, които сочат, че заради неточни измервания от страна на артилеристите оръдията са насочени срещу част от българските части, катерещи склона. Така заради една грешка загиват около 2000 души. След загубата на ключовата битка край Кървав камък сръбите тръгват решително към София, а по заповед на Главното командване остатъкът от 3-а армия се из-

тегля към столицата, за да я защити от настъпващите румънци, турци и сърби. По време на тази война там се пролива много кръв.

След кратка почивка, обяд и фотопоза се отправихме към панорамната скала - Кървав камък, висока 500 метра. Цялата група си направи снимки и се наслади на прекрасните гледки, разкриващи се от нея.

Това е място, което си струва да се посети. Пътищата невинаги ни отвеждат до места с гръмки имена и забележителности. Случва се най-интересните находки да са на една ръка разстояние, откъдето тръгваме. То е едно вълшебно място. Място, към което винаги нещо ще ни тегли. И ако имате път натам, непременно го посетете. Освен страхотна почивка, там може да се насладите и на много красиви места, които да посетите. Като за един ден разходка хич не е зле, нали!

Силвия Михова,
секретар на ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

Изкачване на връх Милеви скали

Най-обзорният и скалист връх на рига Алабак в Западните Родопи бе дестинацията, към която ние, туристите от ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил, тръгнахме в почивните дни. Едно дълго приключение, обляно в златна светлина.

Есента... Красива феерия от златни цветове и ръждиво-кафяво плени сърцата на всички нас - любители на природата. Уж застудява, а топлотата на цветовете ни сгрява отвътре. Пикът на

есенните цветове е и един от най-подходящите месеци за една дълга разходка из високите планински била, лишена от тълпите на лятото.

От минералните бани на с. Варвара, по долината на Чепинската река, започна нашето изкачване. Вековни букови гори и диви долини обграждат този красив планински масив. След 2 часа сме вече при бай Георги - гостоприемният хижар на хижа „Равно боре“. Починахме и похапнахме от вкусните му

гозби и продължихме изкачването до връх Милеви скали - 1593,5 м. Пътеката е много стръмна. Денивелацията е 1300 м. С набирането на височина пред нас се откриваха все по-хубави гледки. А пъстротата ни следваше навсякъде. Сред многоцветната палитра от топли есенни цветове пред очите ни изникнаха страхотни гледки към язовир „Батак“, връх Голяма Сюмля, Баташки Снежник, средновековната крепост „Чепина“ при с. Дорково, Велинград и Пещера. Рехавите лъчи на слънцето пробиваха облаците над Чепинската котловина. Атрактивната теснолинейна жп линия се виеше пред очите ни.

Неусетно достигнахме и връх Милеви скали. Той не впечатлява с надморска височина. Интересен е с 360-градусовата гледка, която предлага. Всичките ни усилия към върха си заслужаваха, защото от всичките си страни е обграден с красиви и безкрайни пейзажи.

Връх Милеви скали е извес-

тен и със сражението от 4 септември 1944 г. между правителствените сили и партизанска бригада „Чепинец“ и партизански отряд „Ангел Кънчев“. В памет на загиналите партизани е издигнат паметник, а до него е разположена плоча с имената на загиналите. През 1968 г. местността е обявена за исторически паметник на културата с национално значение. Около върха е разположена защитена местност Милеви скали. По-голяма част от рига Алабак, включително и връх Милеви скали, са разположени в защитената зона Яденица, част от екологичната мрежа на Европейския съюз „Натура 2000“, по директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Вечерта – нищо необичайно. Много смях, песни, хора и приповдигнато настроение. Такива вечери са ни станали вече запазена марка.

На сутринта цялата група тръгна обратно до хижа „Равно боре“, където и обявахме.

След кратка почивка сляхохме до защитената местност Света Марина - покровителка на чудотворния извор на това свещено място с пет вековни зимни дъба. Тук са разкрити основите на някогашна църква. Зидовете на църквата са запазени на височина от 2 м. Изграждането на култовата сграда се поставя като време в началото на 5-и век. Била е разрушена в края на 6-и век или началото на 7-ми век вероятно при славянските нашествия от Византия. Слязохме до с. Варвара. Бонус на разходката ни беше релакс в минералните басейни на плаж „Варвара“.

„Родопска планина си има своето очарование. Сигурни сме, че всеки може да открие по нещо ново и да сътвори лично преживяване тук. Искрено ви съветваме да посетите това вълшебно място – била, върхове, могили и речни долини“, споделиха туристите от ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил.

Силвия Михова,
секретар на ТД „Осогово“

Чудесата на Калофер – „Зелена неделя“ на ТД „Стратеш“

ТД „Стратеш“ проведе ежемесечната си „Зелена неделя“ на 30 септември по атрактивната екоптека „Бяла река“, разположена на южните склонове в Национален парк „Централен Балкан“, северозападно от гр. Калофер. Участваха рекорден брой туристи – 59.

До пътеката се стига по асфалтиран път, откъсно на манастир „Рождество Богородично“, на около 7 км северозападно от Калофер. В началото ѝ е изграден добре уреден бивак „Бялата река“. Тук реката се движи бавно в огледални вироове, отразяващи красивите гледки на бреговете. Натъкнахме се на голяма арт-инсталация: многобройни пирамиди от речни камъни, сътворени от неизвестни любители на гъзен философията. Пътеката бързо се издигна по стръмните склонове и започнаха шеметните гледки от високо построени дървени мостчета, които многократно пресичат бездната над клокочещата, буйна и бяла от пясък река. Неземна, дива красота и адреналин за миг стопяват гребнотемията на

битието и изпълват душата с възторг и чиста, лекокрила радост от общуването с величието на суровата природа. На много места са поставени беседки и пейки за отгих и съзерцание, както и образователни табла, запознаващи ни занимателно с живите обитатели на региона - растения, дървета, птици и животни. Картинките и имената са на противоположни страни на въртящи се дървени плоскости и зад надписа „най-страшният хищник на Земята“ се крие огледало. Пътеката се преминава за около час и половина и от най-високата ѝ точка има кратък път към началото през масиви от известните букови гори на Централен Балкан.

На връщане посетихме мъжкия манастир „Рождество Богородично“, основан през 1640 г., разрушен и възобновен през 1819 г. По време на Руско-турската освободителна война (1877-1878), при временното оттегляне на руските войски Калоферският мъжки манастир, както и много други християнски светилища в

района, бива отново разрушен от турците. Предпоследното му възстановяване датира от 1881 г. По случай 1300-годишнина от основаването на Българската държава, през 1981 г. обителта е възстановена из основи и водоснабдена. Храмът е изографисан през 2003 г. от художниците Михаил Минков от Пловдив и Нанко Нанков от Шумен.

В Калофер посетихме музея, къщата и паметника на Христо Ботев, намиращи се в парк „Ботева градина“, създадена още през 1926 г. Целият ансамбъл е обявен за групов паметник на културата - историческо място с национално значение, един от 100-те национални туристически обекта. Младата уредничка на музея изнесе вълнуваща и вдъхновена беседа за жи-

вота на забележителния ни революционер и поет Христо Ботев. Видяхме единствените запазени лични вещи на Ботев - джобен часовник и писалищни принадлежности, както и печатната преса на вестник „Знаме“.

След ден, прекаран в емоцията на чистото родолюбие,

прекосихме в дъжд билото на Балкана през Беклемето на път за Ловеч. По стара традиция водачът на похода Светослав Генков ни запозна с предстоящите прояви на ТД „Стратеш“.

Текст и снимка:
г-р Дарина Петрова

90 години хижа „Персенк“

Туристическо сдружение „Чернатица“ – Пловдив, на 6 октомври 2018 г. чества 90 години от построяването на хижа „Персенк“. Тя е една от най-старите хижи в страната и се намира на централно място в Родопите, в Персенския дял на Чернатица, в местността Чадъра, на 1750 м н.в. Построена е от пловдивските туристи – тогавашното ЮТС, клон „Родопи“, през 1928 г.

Районът е сред планинските дестинации, които очароват с уникалната природа, живи традиции и възможности за планински преходи и почивка.

Над 100 туристи от Пловдив пристигнаха на хижа

за празника начело с планинските водачи Никола Добрев, Константин Ненчев, Галия Атанасова и Здравко Дошков. Бяха организирани няколко лъча и колопоходи до хижа „Персенк“ от с. Орехово, с. Лилково, от хижа „Чернатица“ и от Бяла черква.

Вечерта с музика, танци, лагерен огън и викторина туристите отбелязаха юбилея на хижа. Присъстваха всички членове на Управителния съвет на Туристическо сдружение „Чернатица“, което стопанисва хижа от 1996 г.

За юбилея хижа „Персенк“ получи плакет от БТС, а за поддръжане и дългогодишно стопанисване на хижа, с

решение на УС на БТС, бяха наградени от м.с. Георги Петров – член на УС на БТС и председател на ТС „Чернатица“, Васил Димов със званието „Заслужил хижар“ и с грамоти Стефка Димова, Иван Цирков и гр. Грамоти бяха връчени

също на най-възрастния и на най-младия участник в похода до хижа.

Отново на път

Отново поемаме на път - ние от КТВ при ТД „Орлово гнездо“ - гр. Казанлък. На 10 октомври влакът отведе 19 души до спирка Бачо Киро. По време на пътуването се любвахме на чудните картини, които е сътворила есента със своите багри. Шом слънцето изгря, лъчите му зашариха по върховете на дърветата, а те искряха ту в жълто, ту в червено, ту в зелено. В 10:30 ч. пристигнахме на гарата и поехме по планинската пътека, която ни отведе до хижа „Бачо Киро“. Шом се настанихме и отпочинахме, посетихме пещерата „Бачо Киро“. Тя е един от диамантите в пещер-

ната огърлица на България заради удивителните карстови образувания, заради това, че е първата в страната, благоустроена за посещения от туристи, и защото тук са открити едни от най-старите следи от Хомо сапиенс в Европа. Тя се намира на 300 м от Дряновския манастир и още през 1937 г. дряновски туристи я благоустрояват за посетители. През 1962 г. е обявена за природна забележителност, а през 2002 г. пътеките и осветлението са обновени. Част е от 100-те национални туристически обекта. Общата ѝ дължина е 3500 м, което я нарежда на 13-о място в страната по

този показател. Това е една от най-добре проучените пещери в България, включително от братя Шкорпил, и сред най-значимите археологически обекти от Палеолита. Днес пещерата има два маршрута - къс и дълъг. Ние избрахме късия маршрут, който е 350 метра и отнема 15 минути, освен ако не се забавите в „Чистилището“, Дъждовната зала и Концертната зала (в нея пяхме и акустиката е великолепа). В последните две видяхме много монети по стените и на земята - поверието е, че трябва да минете през „Чистилището“ и след това да опитате да залепите монета, ако залеп-

не, значи сте се отървали от греховете си, ако падне, значи трябва да минете отново.

Пещерата се е образувала във варовиковия скален венец Боруна, между каньоните на река Дряновска и нейния приток река Андък. Някога местността е била гъно на море. Образоването на пещерата е свързано с водите на река Дряновска в началото на Кватернера преди 1,8 милиона години, те започнали да нахлуват в пукнатините на скалата и постепенно оформили пещерата.

Проучвана е през 1890 г. от чеха Степан Юриинич, по-късно, през 1895 г., от братя Шкорпил, през 1937 г. - от палеонтолога Рафаил Попов, през 1938 г. - от англо-американска експедиция с проф. Дороти Гарод, която преди това правила проучвания в Палестина и идва, за да установи връзките с останките от Палеолита по нашите земи.

Всичко това ни разказа екскурзоводът, който ни посрещна на входа на пещерата, а разходката си направихме сами, според възможностите, кой докъде може да стигне.

След като излязохме от пещерата, отидохме в Дряновския манастир - минахме по моста над река Дряновска, хвърлихме монети в нея и всеки си пожела по нещо. После запалихме по свещичка за здраве и се измихме със светена вода. Следобед се отдахме на заслужена почивка, защото вечерта ни очакваше приятелска вечеря, придружена с песни и танци. Имаше и викторина със забавни въ-

проси и награди.

На следващия ден част от групата - по-ранобудните, се възползваха от предложена от Нейка Петкова серия от упражнения за раздвижване. Група от 11 човека поехме към „Пейката на любовта“. Бавно и с чести почивки стигнахме до това приказно кътче над Дряновския манастир. По Дряновската екоптека, която се вие по скалния масив Боруна югозападно от манастира, има направени три тераси с пейки, които ни разкриха прекрасна гледка към Дряновския манастир, който остана много под нас, величествените скали, които са го прегърнали, и каньоните на река Дряновска и река Андък. Единствените шумове бяха от водата и птиците, а въздухът бе така чист, че ни зареди повече от всяко кафе или енергийна напитка. Истинска наслада за окото бяха поляните с красивите дивциклами, които са толкова много, че застилат гората като с килим. След като запечатахме със снимки този момент, поехме обратно. След кратка почивка на пейките пред входа на пещерата се прибрахме в хижата. Ето че настъпи частта да се прибирате у дома. Никак не ни се искаше да се разделяме с тази красота и спокойствие. Даже природата бе тъжна, че я напускаме, и заплака. Ситен, топъл гъждец ни съпроводи до гарата.

Елена Бозукова,
КТВ при ТД „Орлово
гнездо“, гр. Казанлък

По пътеките на Белчо Братоев

95 години организиран туризъм в гр. Велики Преслав и пет години от създаване на КТВ „Патлейна“ се навършват тази есен. Тези две годишнини съвпадат и с втората туристическа проява „По пътеките на Белчо Братоев“, която ТД „Патлейна“ организира в чест на дългогодишния председател на туристическото дружество в града, която се проведе на 29 и 30 септември. Проявата започна в с. Драгоево - родното място на Белчо Братоев. На площада пред Народното читалище „Васил Друмев“ се събраха туристи от Северозтока: ТД „Дочо Михайлов“ - Силистра, ТД „Буйна кръв“ - Разград, ТД „Димитровец“ - Исперих, ТГ „Куруто“ - Търговище, ТПД „Орлово гнездо“ - Провадия. Липсваха приятелите на Белчо Братоев от Шумен, Добрич, Лозница и Генерал Тошево. Традиционно посрещане с пита, шарена сол и менче с вино. Последва слово на кмета на с. Драгоево Вичко Вичев и председателя на ТД „Патлейна“ - Тодор Серафимов. Поздрав към всички присъстващи поднесоха децата от „Веселото хорце“ с ръководител Нина Денева. Направихме снимки за спомен и всички, домакини и гости, общо 70 туристи, продължихме с 4-часов преход в Драгоевска планина по новоизграждащата се екоптека с маршрут:

язовир Драгоево, местността Паезанова жерка, местността Вира, местността Равян, язовир Драгоево. Тази екоптека се изгражда благодарение на спечелен проект от сдружение Зелениград, учредено между селата Драгоево, Хан Крум, Осмар и Троица за популяризиране на природни, исторически забележителности и местните бит и култура.

Вечерната среща събра преславчани, лудогорци, до-

бруджанци и черноморци в стола на ОУ „Св. св. Кирил и Методий“. Поздрави към туристите поднесоха кметът на града д.и.н. Александър Горчев, Виолета Атанасова - председател на Контролната комисия на ТД „Дочо Михайлов“ - Силистра, и бивш негов председател, а Атанас Сивков - дългогодишен председател на ТД „Черноморски простори“ - Варна, и член на УС на БТС. Тодор Серафимов връчи на дружествата гра-

моти за участие във втората туристическа проява „По пътеките на Белчо Братоев“. Туристите обмениха опит и идеи за нови туристически прояви и дестинации и се повеселиха. В народните танци най-добре се представи Севдалин Димитров от Силистра.

Лошото време в неделния ден не попречи на варненци да предприемат преход по маршрут: Омуртагов мост, местността Манастирчето, с во-

дач Боян Бонев. Туристите от Силистра посетиха ИАР: Дворцовия комплекс, Патриаршията, Златната църква и музеи „Велики Преслав“. Всички гости на града си тръгнаха заредени с приятни емоции и с обещание да се върнат догодина, за да извървят други пътеки, по които ни е водил Белчо Братоев.

Антоанета Димитрова,
ТД „Патлейна“,
гр. Велики Преслав

Седма туристическа среща на дружествата от Североизточна България

На 20 октомври се провежда традиционната, седма поред, среща на туристическите дружества от Североизточна България, организирана от ТД „Магарски конник“ – гр. Шумен, която е включена в Националния календарен план на БТС за 2018 г.

През тази година на поканата се отзоваха девет дружества: ТД „Узана“ – Габрово, ТД „Росица“ – гр. Павликени, ТД „Трапезица-1902“ – Велико Търново, ТД „Буйна кръв“ – Разград, ТГ „Куруто“ – Търговище, ТД „Черноморски простори“ – Варна, ТД „Дочо Михайлов“ – Силистра, ТД „Добротица“ – Добрич, и ТД „Патлейна“ – Велики Преслав. Естествено – присъстваха и представители на домакините от Шумен.

Гостите бяха посрещнати на хижа „Върбишки проход“ според традицията с хляб и сол и глътка вино за добре дошли. След радостта и усмивките от срещата на стари познайници и нови лица съвсем естествено всички застанаха за обща снимка пред хижа.

Около 10 часа, с развети знамена, колоната потегли по маршрута на похода към хребета Сакар Балкан, на запад от хижа. Първоначално движението е по асфалтовия път на прохода с леко изкачване, около 1,6 км. Следва отклонение вдясно (на север) по маркирана пътека – горски път, със спускане към коритото на река Герил, покрай която има изграден макадамов път. Този път тръгва 4 км по-надолу (на изток) от курорта Върбишки минерални извори и върви от мястото ни на слизване още 8 км на запад по посока на Медвен и Котел. В крайния участък пътят достига до най-високата точка в този район – връх Карабурун (Каракус) – 1045,6 м. Върхът остава южно от пътя и има пътеки за изкачването му. След Карабурун, в района на

извора Чаушпунар, пътеката тръгва на юг в посока към с. Медвен. Ако се продължава на право, все на запад, пътеката стига до шосе 48, по което в южна посока се достига град Котел. Посочените няколко дестинации – Медвен, Котел, не бяха цел на нашия поход, но ги разглеждаме като опция следващи маршрути и за ориентация на четящите. Освен това посоченият маршрут до Котел, в обратна посока – Котел – хижа „Върбишки проход“, се преминава като част от похода Ком-Емине в рамките на един ден. Ще отбележим специално, че има участници в Ком-Емине, които трябва да следват точно този маршрут, за да намерят приятна обстановка, стаи с индивидуални санитарни възли и топла вода, топла готвена храна в хижа – от макадамовия път покрай река Герил до табелата за хижа, сочеща надясно, с леко изкачване да достигнат до хижа. Продължаването до курорта води до удължаване на маршрута, по-лошо настаняване и по-тежко изкачване на следващия ден в посока с. Риш.

Но да се върнем към нашата проява. След около час от началото сме на макадамовия път и продължаваме на запад до Русенския пионерски лагер. Лагер няма да видим, останало е само наименованието на мястото, където е бил, няколко каменни основи, и то не го пътя, и означението на старите топографски карти. Непосредствено след лагера е пътят, по който се отклоняваме в северна посока (надясно) в гората. С движение на север-североизток и леко изкачване по горски път се достига до Кюмюрджийския гъл, малко заблатено езеро в гората, където се е охлаждал добитъкът, когато допреди 20-30 години все още го е имало по тези места. Достигаме дотук малко преди да изтече вторият час. Приятно място

за почивка, част от участниците решават, че това ще бъде крайната дестинация за тях. Наблизо има чешма и слънчев часовник с римски цифри на вертикален камък. Имало го е доскоро, преди иманярите да решат, че в монолитния каменен блок, от който е направен, може да се крие имане. Наблизо има също останки от древно селище, ясно се вижда каменният градеж. Кой е бил стопанинът тук, трябва да кажат специалистите, но иманярите системно ровят останките, без това да ги интересува особено.

След Кюмюрджийския гъл продължаваме на северозапад, пътят набира височина постепенно, преминава покрай малка пещера и излиза на бивша наклонена поляна, сега обрасла с храсти и гребни гървета. Била е поляна, когато крави, кози и овце не са оставяли нищо да избуи. Обърната е на юг и това дава възможност да се видят хижа, която Мандрабунар – 913,4 м, с кълбото на РВД – най-високата точка на прохода, както и Карабурун на

запад. Изкачването е сравнително стръмно и на 3-ия час от началото на похода се достига целта – кота 855,6 м, най-източната точка на Сакар Балкан. Билото е обрасло, но движението по него позволява да се достигне малко по-на запад следващият връх – около 900 м, който е по-скоро широка поляна, като за добро, оттам и името – Хорището. Тук хората са вече изгладнели и сядат да обядват без покана. Има отличен изглед към селата на север – Чернооково, Крайгорци, Божурово, Ябланово. В далечината на североизток се виждат град Върбица и язовир „Тича“ чак до стената.

Хребетът Сакар Балкан е дълъг около 7 км и се простира от изток на запад между Върбишката и Котелската планина. Най-високата му точка е кота 1008,4 м в средата. Още по-на запад е Инджебурун – 1000,3 м, в западния край – връх Алибаба (Каякас) – 949 м. Характерен белег са склонът Чаталка (Разклонен камък) и още няколко такива каменисти склона, обърнати на юг, които, наблюдавани от други части на планината, из-

глеждат като бяло петно на челото на кон – сакар кон. Съгласно старите топографски карти има пътеки и е възможно да бъде обходен по билото от единия до другия край, но това не е проверено.

Времето е добро, приятно ни изненада с това, че въпреки прогнозата не заваля. Има облаци, не пече силно, много подходящо за изкачване. За слизането, което ни предстои, също става. Слизаме по обратния път до макадама и по табелата за хижа надясно. Някои продължиха по пътя за курорт Върбица, водени от любопитството да видят новопостроения спортно-тренировъчен комплекс, спортна зала, две миниигрища за футбол, два басейна. Добре направено, идеално място за усвояване на средства по европрограми. Заедно с това се виждат изоставените бази на бивш шуменски пионерски лагер, почивната база на СМК, след това болнично отделение, наполовина реновираната хижа на горските. Самият курорт ни посрещна със звучна музика, чувана отдалече – циганска сватба. Добре че хижа е 2,5 км по-нагоре по прохода. Стигаме и до нея и около 17 часа всички вече са там. Следва къпане и лустросване за купона. Организаторите последно подгледат масите и разпределят групите. В 19 часа се започва – поздравления, грамоти, хвалби, вечеря и най-вече танци, всякакви – хора, ръченици и сиртаки, и танго, та до малките часове.

На следващия ден групите посетиха градовете Върбица и Велики Преслав, Симеоновия дворец и музея. Всички си тръгнаха с усещането, че нещо приятно се е случило, и остават с очакване за следващите срещи.

Ангел Филипов,
председател на
ТД „Магарски конник“

Нов шестсегалков лифт за новия зимен сезон в курорта Боровец

Подготовката за предстоящия зимен сезон тече с пълна сила в първия планински курорт на Балканите – Боровец, а добрите новини не чакат до началото на снежния сезон. Нови стълбове блестят в сърцето на курорта, опънати въжежата очертават линията на лифта, а новите комфортни сегалки чакат нетърпеливо да посрещат запалените скиори и сноубордисти.

Нов шестсегалков лифт „Мартинови Бараки Експрес“ очаква гостите на Боровец за ски сезон 2018/19 година.

Новият лифт заменя предишния 4-сегалков по съществуващата линия с иновативна технология и със значително увеличение на скоростта и капацитета. Съоръжението ще поема

до 3000 души на час – над три пъти повече от стария лифт, а изкачването от долната до горната станция ще отнема само 3 минути и половина – повече от два пъти по-бързо отпреди. Освен скоростта и капацитета едно от основните предимства на „Мартинови Бараки Експрес“ е иновативната в световен мащаб технология за задвижване на линията – Direct Drive. Тази технология елиминира необходимостта от елемент в задвижването, наречен редуктор, което има следните предимства: повишена надеждност, понижени шум и вибрации, екологичен ефект и по-ниски експлоатационни разходи. Безупречният комфорт е другото предимство на новия

лифт. Сегалките имат индивидуална степенка между краката, която осигурява по-висока степен на безопасност при деца и по-гребни на ръст хора. Към това се добавя и комфортната им ширина, високите облегалки и, разбира се, елегантният дизайн на новия лифт. Производител на лифта е един от световните лидери в производството на въжени съоръжения – LEITNER ROPEWAYS. С над 130 години експертиза, компанията е символ на високотехнологични и функционални продукти, модерен дизайн и устойчиви решения за планински курорти в целия свят. Лифтът „Мартинови Бараки Експрес“ е ключов за курорта, обслужващ хиляди посетители

ли ежедневно през зимния сезон. Той свързва учебния плац пред хотел „Рила“ със синята писта „Мартинови Бараки 1“, червените „Мартинови Бараки 2 и 3“ и черните „Мартинови Бараки 4“ и „Червено знаме“, както и фрийстайл терейн парка „Сноу Парк Боропспорт“. Лифтът обслужва и популярното нощно каране. Инвестицията за новия лифт е в размер на 12 милиона лева и е част от дългосрочния

мастер план на „Боропспорт“ АД за развитие на ски зоната в Боровец, както и доказва амбицията на концесионера да развива снежните спортове у нас на световно ниво. Проектът е част от 5-годишната стратегия на курорта, включваща също реконструкция на кабинковия лифт и разширяване на заснежната с технически сняг ски зона до 85% от общата част на пистите.

Състезание със социален характер „По стъпките на Алеко с приятел”

На 6 октомври, събота, над 180 записали се участници дочакаха своя момент за старта на първото по рода си отборно планинско състезание, прекосяващо Витоша планина от село Железница, през Черни връх, до село Владая.

С преминаването на приблизително 30-километровото трасе се справиха почти всички участници, стартирали на дългата дистанция (Железница – Черни връх – Владая), като го направиха с усмивка и удоволствие.

Най-големи аплаузи получи най-малкият състезател Тео, който е едва на 4 години и успя да премине 14-километровата дистанция - с. Железница – Черни връх (късо трасе), с неговия баща от отбор Семови, без да се поколебае нито за секунда.

Какво е уникалното в това събитие? В състезанието се наблюдава на отборния дух и семейните ценности. Неслучайно има две категории: „Семейство“ и „Приатели“. В единия случай целта на организаторите от ТД „Боерица“ и спортния клуб към дружеството „SOS планински спортен клуб“ целят да покажат на малки и

големи, че планината Витоша, и особено по-малко популярният маршрут Железница - Черни връх – Владая, е страхотното място за семеен отгив.

От друга страна, с категорията „Приатели“ организаторите се базират на първото историческо преминаване на маршрута от Алеко Константинов и неговия приятел Никола Тангилов, откъдето идва и името на състезанието.

Проявата беше без регистрацион-

на такса за всички участници и имаше две основни каузи, а именно:

- 1100 лв. бяха събрани за лъчезарната Анастасия, майка и съпруга, която е болна от рядка форма на левкемия и има нужда от скъпо лечение в чужбина.

- Запознаването на максимално много хора с красивата хижа „Боерица“, като неслучайно един от подкрепителните пунктове беше на хижата, за чието запазване и възстановяване се борят вече повече от 7 години от туристическото дружество. За щастие след положените усилия през годините от ТД „Боерица“, Столична община, собственик на сградата, съвместно с Европейската архитектурна студентска асамблея в България, предприе ремонтни дейности, които са на финален етап.

Състезанието „По стъпките на Алеко с приятел“ е финансирано от Програма за изпълнение на Общинска стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта през 2018 г. и е съфинансирано от Столична община. Проявата е част от календара на „София - европейска столица на спорта 2018“ и се осъществи

с подкрепата на Pro Credit Bank. Наградите за призьорите осигуриха: Магазини за туристическа и алпийска екипировка „Red Rock“, Kempinski Hotel Grand Arena Bansko, Doppelherz, Flavon и ТД „Боерица“.

Очаквайте през следващата година много изненади и нови положителни емоции.

Крайното класиране може да откриете на: www.postupkitenaaleko.com

Завършиха Третите младежки олимпийски игри в Буенос Айрес 2018

Наскоро завършиха Третите младежки олимпийски игри в Буенос Айрес 2018. България се класира на 33-о място с два златни, два сребърни и два бронзови медала от 206-те страни - участници в Олимпиадата. Българската делегация с участниците бе посрещната лично от председателя на Българския олимпийски комитет г-жа Стефка Костадинова. В състава на делегацията бяха Петър Иванов, който се класира на престижното шесто място в спортното катерене и треньорът му Васил Киров. От шестимата на финала трима азиатци и трима европейци, единият европейец бе нашият катерач Петър Иванов. Сред многото посрещачи бяха Петко Тотев - председател на Българската федерация по катерене

и алпинизъм, и Елисавета Първанова - председател на Контролния съвет на БФКА. Българската федерация по катерене и алпинизъм за първи път е член на Българския олимпийски комитет от тази година и за първи

път има олимпийски спорт - спортното катерене. Престижното представяне на нашия състезател и треньора му ни радва много.

**Текст и снимки:
Елисавета Първанова**

Победители в 57-мата купа на вестник „Ехо” – Държавно първенство по нощно ориентиране – Троян, 12.10.2018 г.

ЖЕНИ 21 ЕЛИТ

1-во място - Лиана Гоцева - „Младост” – Благоевград - 1:01:25

2-ро място - Наталия Димитрова - „Академик” - Варна - 1:03:37

3-о място - Велина Вълва - „Браун тим” - Велико Търново - 1:10:41

МЪЖЕ 21 ЕЛИТ

1-во място - Иван Сираков - „Вариант 5” - Търговище - 46:35

2-ро място - Димитър Желязков - „Вариант 5” - Търговище - 51:09

3-о място - Николай Димитров - „Браун тим” - Велико Търново - 52:54

Ж 16 Ясна Петрова - „Истрос” - Русе
М 16 Преслав Щерев - „Бегун” - Варна
Ж 18 Биляна Донева - „Хемус” - Троян
М 18 Петър Борисов - „Компас-крос” - Русе
Ж 20 Цвета Илчева - „Вариант 5” - Търговище
М 20 Стефан Йорданов - „Сините камъни” - Сливен

М 35 Христо Маневски - „Пловдив” - Пловдив
Ж 40 Миглена Гатева - „Узана” - Габрово
М 40 Калин Пенчев - „Браун тим” - Велико Търново
Ж 45 Росица Гаргова - „Компас-1994” - Хасково
М 45 Милен Драгоев - „Диана” - Ямбол
Ж 50 Мариана Жечева - „Диана” - Ямбол
М 50 Милен Гургуров - „Север” - Плевен
Ж 55 Петя Колева - „Валди” - София
М 55 Валери Петков - „Мургаши-77” - София
Ж 60 Красимира Маринова-Жълтова - „Странджа” - Бургас

М 60 Стефан Димитров - „Истрос” - Русе
М 65 Тончо Нейчев - „Орлово гнездо” - Казанлък
М 70 Богдан Велинов - „Кракра Пернишки” - Перник
М 75 Дичо Гогов - „Пушкин-133” - София

Неполучили награди от томб движение „Опознай България

Златни значки - печати

68. Иван Обрешков Обрешков – ТД „Еделвайс“ – гр. Пловдив – „ДАЧИЯ ЛО-ГАН“

1. Христо Пенев Желев – гр. София - цитропреса
2. Калоян Трифонов Йовчев – гр. Варна - тостер
3. Наталия Радева Ковачева – гр. Пловдив – филтрираща кана
4. Кристиан Ромилов Ковачев – гр. Пловдив - пасатор
5. Петър Иванов Савчев – гр. Враца – филтрираща кана
6. Елена Найденова Савчева – гр. Враца – декантер за вино
7. Емил Иванов Нестеров – гр. София - цитропреса
8. Маргарита Рангелова Николова – гр. София – филтрираща кана
9. Зорница Велінова Нестерова – гр. София – електрическа кана
10. Надя Иванова Кожухарова – гр. София – огнеупорен съд
11. Иванка Зафирова Кожухарова – гр. София – филтрираща кана
12. Ивелин Велінов Нестеров – гр. София – декантер за вино
13. Емили Емилова Нестерова – гр. София - пасатор
14. Ивайло Христов Терзиев – гр. Харманли – електрическа кана
15. Димчо Славчев Славов – гр. Бургас – купа за плодове
16. Емануил Христов Христов – гр. Силистра – филтрираща кана
17. Борис Ивайлов Писанов – гр. София - огнеупорен съд
18. Ивайло Борисов Писанов – гр. София – декантер за вино
19. Евелина Емануилова Христова – гр. София - цитропреса
20. Василка Костадинова Станимирова – гр. София - пасатор
21. Владимир Илиев Давидов – гр. София – електрическа кана
22. Цветелина Миткова Давидова – гр. София - тостер
23. Иван Дончев Кабаджов – гр. Пловдив – филтрираща кана
24. Катя Костадинова Кабаджова – гр. Пловдив – сервиз за вино
25. Дончо Иванов Кабаджов – гр. Пловдив – купа за плодове
26. Габриела Желева Христова – гр. Поморие – електрическа кана
27. Маия Методиева Маринова – гр. Горна Оряховица – филтрираща кана
28. Марин Атанасов Маринов – гр. Горна Оряховица - тостер
29. Анна Тодорова Карамихова – гр. Пиргоп - пасатор
30. Деница Юриева Димитрова – гр. Варна - цитропреса
31. Константина Стоянова Стоянова – гр. Варна - пасатор
32. Никола Богданов Златанов – гр. Пловдив – филтрираща кана
33. Димитър Илиев Пищронов – гр. Пловдив – електрическа кана
34. Ася Димитрова Спанурова – гр. Пловдив - тостер
35. Мария Димитрова Веселинова – гр. София - филтрираща кана
36. Васил Веселинов Веселинов – гр. София - цитропреса
37. Михаела Пламенова Ночева – гр. София – електрическа кана
38. Тони Бориславов Христов – гр. Враца – филтрираща кана
39. Евелин Емилова Нинова – гр. Враца – купа за плодове
40. Николина Иванова Драганова – гр. София - тостер
41. Кирил Петров Драганов – гр. София – филтрираща кана
42. Цветина Миткова Димитрова – гр. Пловдив - тостер
43. Юлиан Красимиров Колев – гр. София

– цитропреса

46. Каору Йошимито – гр. Варна – електрическа кана
47. Дамян Росенов Димитров – гр. София – декантер за вино
48. Атанас Иванов Бърдарев – гр. София – електрическа кана
49. Елена Стоянова Иванова – гр. София - цитропреса
50. Тони Валериев Владимиров – гр. София – електрическа кана
51. Красимира Радева Радева – гр. Гълъбово – филтрираща кана
52. Мата Пенева Радева – гр. Гълъбово – купа за плодове
53. Ради Желязков Радев – гр. Гълъбово - тостер
54. Станимир Петков Петров – гр. София - цитропреса
55. Полина Горанова Димитрова – гр. София - пасатор
56. Янко Георгиев Стефанов – гр. София - цитропреса
57. Биляна Карамфилова Младенова – гр. Видин – филтрираща кана
58. Цветомир Николаев Младенов – гр. Видин – сервиз за вино
59. Николай Маринов Младенов – гр. Видин – купа за плодове
60. Марина Николаева Младенова – гр. Видин - тостер
61. Мая Кирилова Стоянова – гр. Добрич – електрическа кана
62. Йордан Иванов Георгиев – гр. Силистра – филтрираща кана
63. Златослав Николаев Филипов – гр. Плевен – купа за плодове
64. Валентин Николаев Филипов – гр. Плевен – огнеупорен съд
65. Светослав Лозанов Каменов – гр. Видин – филтрираща кана
66. Станислав Георгиев Почекански – гр. София - цитропреса
67. Божидар Антонов Иванов – гр. София – декантер за вино
68. Николай Павлов Павлов – ТД „Родни простори“ – гр. Елхово – филтрираща кана
69. Румяна Атанасова Павлова – ТД „Родни простори“ – гр. Елхово – декантер за вино
70. Павел Николаев Павлов – ТД „Родни простори“ – гр. Елхово – купа за плодове
71. Влайко Мирчев Мирчев – ТД „Родни простори“ – гр. Елхово – огнеупорен съд
72. Йоанна Енчева Димитрова – ТД „Родни простори“ – гр. Елхово - тостер
73. Кирил Пенчев Пенев – гр. Габрово - тостер
74. Николай Христов Ингулизов – гр. Пловдив – електрическа кана
75. Пламен Славчев Петров – гр. Стара Загора – филтрираща кана
76. Пенка Пенева Стефанова – гр. Лясковец - пасатор
77. Пенка Кирилова Пенева – гр. Габрово – електрическа кана
78. Юлиана Колева Пенчева – гр. Трявна – сервиз за вино
79. Борислав Николаев Бонев – гр. Трявна - пасатор
80. Елена Костадинова Пръвчева – гр. София – филтрираща кана
81. Николай Иванов Пръвчев – гр. София – декантер за вино
82. Явор Николаев Пръвчев – гр. София - пасатор
83. Калина Николаева Пръвчева – гр. София - тостер
84. Евгения Цветанова Габровска-Матеева – гр. Шумен – филтрираща кана
85. Росен Димитров Матеев – гр. София – електрическа кана
86. Вероника Николаева Николова – гр. София - цитропреса
87. Надежда Константинова Банджакоева – гр. София – филтрираща кана
88. Иван Димитров Дамянов – гр. Со-

фия - цитропреса

89. Надя Русева Милкова – гр. София – филтрираща кана
90. Никула Славова Ташева – гр. София - цитропреса
91. Илза Атанасова Тодорова – гр. София – филтрираща кана
92. Георги Найденов Гочев – гр. Пловдив - тостер
93. Боян Боянов Асенов – гр. София – филтрираща кана
94. Атанас Гошев Тодоров – гр. София - цитропреса
95. Десислава Любомирова Теофелова – гр. София - цитропреса
96. Мартин Благоев Миладинов – гр. София – тостер
97. Вероника Милчева Блигова – гр. София - цитропреса
98. Кристина Здравкова Георгиева – гр. Ямбол - филтрираща кана
99. Стефани Валентинова Гочева – гр. Бургас – филтрираща кана
100. Каролина Валентинова Гочева – гр. Бургас - пасатор
101. Христо Димов Димов – гр. Айтос – декантер за вино
102. Пенка Енева Димова – гр. Айтос - тостер
103. Янислав Василев Бързачки – гр. София - цитропреса
104. Андрей Борисов Бъчваров – гр. София – тостер
105. Ани Иванова Иванова – гр. Пловдив – филтрираща кана
106. Иван Димитров Иванов – гр. Пловдив - цитропреса
107. Андрей Григоров Найденов – гр. София – филтрираща кана
108. Надка Валентинова Кирилова – гр. София - цитропреса
109. Александър Добромиров Георгиев – гр. София – филтрираща кана
110. Антоанета Руменова Захариева – гр. София - цитропреса
111. Емилиан Динев Стоянов – гр. Стара Загора - тостер
112. Александър Върбанов Янев – гр. Плевен – сервиз за вино
113. Весела Върбанова Янева – гр. Плевен - пасатор
114. Александър Иванов Георгиев – гр. Пловдив – електрическа кана
115. Искра Иванова Назърова – гр. Кърджали – филтрираща кана
116. Даниел Михайлов Харизанов – гр. София - цитропреса
117. Невяна Димитрова Пройнава – гр. София - пасатор
118. Александър Михайлов Симов – гр. София – електрическа кана
119. Петър Спасов Бонков – гр. Разлог – филтрираща кана
120. Людмил Станчев Тончев – гр. София – декантер за вино
121. Иванка Христова Тончева – гр. София - цитропреса
122. Милан Рангелов Илиев – гр. Монтана - тостер
123. Вергиния Иванова Дочева – гр. София – филтрираща кана
124. Яна Евстатиева Дочева – гр. София - цитропреса
125. Цветан Петров Цолов – гр. Рагомир – филтрираща кана
126. Жанет Заркова Мъхова – гр. София - цитропреса
127. Мирослав Любмилов Тончев – гр. София – декантер за вино
128. Евстати Минков Дочев – гр. Троян – електрическа кана
129. Мариета Юлианова Петрова – гр. Търговище - тостер
130. Милко Георгиев Богданов – гр. Сопот – филтрираща кана
131. Мария Костадинова Богданова – гр. Сопот - тостер
132. Ася Валентинова Стоймирска – гр.

Благоевград - огнеупорен съд

133. Добромир Тодоров Стоймирски – гр. Благоевград - тостер
134. Ионко Димитров Стоилов – гр. София – цитропреса
135. Деница Валентинова Гатева – гр. Ловеч – филтрираща кана
136. Пламен Йорданов Дафинкичов – гр. Монтана – пасатор
137. Калина Петрова Ризова – гр. София – електрическа кана
138. Стефан Станчев Стефанов – гр. София - цитропреса
139. Силвия Валериева Галева – гр. София - цитропреса
140. Антон Димчев Стоичков – гр. София - пасатор
141. Иван Георгиев Панкев – гр. Пазарджик - тостер
142. Десислава Добромирова Герчева – гр. Шумен – филтрираща кана
143. Милена Добромирова Герчева – гр. Шумен – декантер за вино
144. Диана Стоянова Герчева – гр. Шумен - цитропреса
145. Александра Светлинова Чакърлова – гр. Разград – сервиз за вино
146. Цветослава Цветанова Чакърлова – гр. Разград – огнеупорен съд
147. Светлин Стоянов Чакърлов – гр. Разград - тостер
148. Мирослав Дионисиев Дионисиев – гр. Видин – електрическа кана
149. Мартина Димова Митева – гр. Добрич – филтрираща кана
150. Мариана Иванова Костадинова – гр. Добрич – сервиз за вино
151. Георги Митев Димов – гр. Добрич – огнеупорен съд
152. Веселин Георгиев Митев – гр. Добрич – електрическа кана
153. Георги Веселинов Митев – гр. Добрич – декантер за вино
154. Виолета Бориславова Иванова – гр. София – филтрираща кана
155. Христо Иванов Иванов – гр. София – електрическа кана
156. Калия Атанасова Пачова – гр. София - цитропреса
157. Павлинка Христова Младенова – гр. София – електрическа кана
158. Димитър Стаматов Тамахкяров – гр. Бургас – филтрираща кана
159. Рагина Рагославова Белчева – гр. Полски Тръмбеш – електрическа кана
160. Христо Антонов Кукурузов – гр. Карлово - тостер
161. Виолана Любомирова Теофилова – гр. София - пасатор
162. Николай Димитров Колев – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново - филтрираща кана
163. Стефан Касамаков – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново – огнеупорен съд
164. Владимир Георгиев Вълчев – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново - тостер
165. Наташа Матеева Вълчева – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново – филтрираща кана
166. Мая Вълчева – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново - пасатор
167. Ивайла Ивайлова Минчева – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново – сервиз за вино
168. Рагост Иванова Минчева – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново – купа за плодове
169. Румяна Пенчева Цонева – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново – електрическа кана
170. Атанаска Методиева Енева – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново – филтрираща кана
171. Мартин Милев Дачев – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново - цитропреса
172. Красимир Кънчев – ТД „Трапезица

олата на Националното - 100 НТО“

1902“ – гр. Велико Търново – декантер за вино
203. Полина Кънчева – ТД „Трапезица 1902“ – гр. Велико Търново - цитропреса
218. Емилия Стоименова Барбова – гр. Дупница – електрическа кана
219. Симеон Георгиев Йорданов – гр. София – филтрираща кана
220. Олеса Викторовна Йорданова – гр. София - цитропреса
221. Елеонора Симеонова Йорданова – гр. София - пасатор
222. Владислав Симеонов Йорданов – гр. София – електрическа кана
223. Нонка Първанова Кръстева – гр. Перник - пасатор
224. Тони Венков Кръстев – гр. Перник – филтрираща кана
225. Александър Александров Ишмериев – гр. Ямбол - филтрираща кана
226. Доброслава Димитрова Попова – гр. София - цитропреса
227. Павлина Василева Райчева – гр. София - мостер
228. Пенка Стойчева Иванова – гр. Пловдив – електрическа кана
229. Сава Иванов Иванов

– гр. Пловдив - пасатор
230. Валентин Нестеров Василев – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна – филтрираща кана
231. Теодора Владимировна Тодорова – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна - цитропреса
232. Бранимир Пенчев Пенчев – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна - електрическа кана
233. Деница Атанасова Атанасова – ТД „Сърнена гора“ – гр. Стара Загора - филтрираща кана
234. Константин Неделчев Атанасов – ТД „Сърнена гора“ – гр. Стара Загора - мостер
235. Георги Колев Колев – ТД „Сърнена гора“ – гр. Стара Загора – електрическа кана
236. Огнян Цветанов Велчев – ТД „Сърнена гора“ – гр. Стара Загора – огнеупорен съд
237. Станимира Стефанова Велчева – ТД „Сърнена гора“ – гр. Стара Загора – сервис за вино
238. Силвия Огнянова Велчева – ТД „Сърнена гора“ – гр. Стара Загора - мостер
239. Николай Тодоров Колев – ТД „Сърнена гора“

– гр. Стара Загора - цитропреса
240. Венелин Николов Николов – гр. София – електрическа кана
241. Марийка Кирилова Николова – гр. София - цитропреса
247. Таня Атанасова Тодорова – ТД „Ауга“ – гр. Хасково – електрическа кана
249. Пепа Лалева Попова – гр. София - пасатор
250. Агриан Боянов Попов – гр. София - цитропреса
254. Владимир Павлинов Вълчев – ТД „Стратеш“ – гр. Ловеч – филтрираща кана
255. Биляна Генова Вълчева – ТД „Стратеш“ – гр. Ловеч – купа за плодове
256. Павлин Владимиров Вълчев – ТД „Стратеш“ – гр. Ловеч - цитропреса
259. Йорданка Георгиева Балисендичийска – гр. Ихтиман – електрическа кана
260. Валентин Василев Георгиев – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна – филтрираща кана
261. Ирена Радева Георгиева – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна - мостер
262. Василена Валентинова Георгиева – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна – декантер за вино
263. Станимир Валентинов Георгиев – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна – огнеупорен съд
264. Константин Люмилов Велев – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна - цитропреса
265. Гертана Драгомирова Пейкова – гр. София - мостер
266. Ана Драгомирова Пейкова – гр. София - пасатор
267. Михаела Драгомирова Пейкова – гр. София – декантер за вино

269. Стилиян Величков Стефанов – ТД „Приста“ – гр. Русе - цитропреса
270. Венцислав Веселинов Мирчев – гр. Тутракан – електрическа кана
271. Виктория Александър Димитров – ТД „Шипка“ – гр. Пловдив – мостер
272. Магдалена Атанасова Пушкарева – ТД „Шипка“ – гр. Пловдив – сервис за вино
273. Георги Алесандров Пушкарев – ТД „Шипка“ – гр. Пловдив – декантер за вино
274. Ивета Димитрова Апостолюва – ТД „Шипка“ – гр. Пловдив – огнеупорен съд
275. Мариана Желева Павлова – ТД „Шипка“ – гр. Пловдив - мостер
276. Вангелия Георгиева Иванова – ТД „Шипка“ – гр. Пловдив – купа за плодове
277. Иван Пейчев Генов – ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан - цитропреса
278. Тодорка Кирчева Бонева – ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан – филтрираща кана
279. Виолета Колева Колева – ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан – сервис за вино
280. Нецо Колев Колев – ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан - цитропреса
281. Златина Иванова Колева – ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан – огнеупорен съд
282. Ангел Георгиев Колев – ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан - мостер
283. Николай Димитров Стойменов – ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил – електрическа кана
284. Димитър Димитров Петров – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас – електрическа кана
285. Иван Христов Тодоров – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас - филтрираща кана
286. Андрей Манолов Ма-

нолов – ТД „Ален мак“ – гр. Поморие – електрическа кана
287. Димо Георгиев Димов – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас – електрическа кана
288. Пенка Станкова Димова – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас – декантер за вино
289. Гертана Колева Христова – ТД „Ален мак“

– гр. Бургас – филтрираща кана
290. Петя Петрова Петрова – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас - цитропреса
291. Димо Желязков Халачев – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас - декантер за вино
306. Елеонора Стоянова - гр. Шумен - ТД „Магарски конник“ - мостер

Есенната екскурзия на туристите ветерани от Кюстендил

Един от най-значимите паметници на църковната живопис у нас се намира в село Добърско, община Разлог - църквата „Св. св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат“. Тя бе отправна точка за екскурзия на членовете от Клуба на туристите ветерани и представители на туристическия хор „Осоговско ехо“ в град Кюстендил.

Уникалната средновековна църква е сред 100-те национални туристически обекти и всяка година се посещава от хиляди хора от цял свят. Тя поражда с великолепието на фреските си - над 460 библейски фигури, сред които се открояват светците воители. Църквата е трикорабна базилика, която е изрисувана щедро от зографи от Добърската школа в Македония. През вековете за нея са запазени много легенди. Една от тях е за Самуиловите войници, преминали през този край след битката при село Ключ, но вие ще ги научите, когато посетите този забележителен паметник на българщината, поднесена в беседата от уредника на обекта.

След това с приповдигнат дух от хубавото преживяване се насочихме към град Банско. Забележителностите в него са много, но по-основната част от групата посети черквата „Св. Троица“ - най-голямата на Балканския полуостров през далечната 1835 година, когато е построена от будните банскалии. Не по-малък интерес събуди и музейната експозиция в родната къща на поета Никола Йонков Вапцаров. След обяд потеглихме към областния център – Благоевград, където завърши нашата туристическа екскурзия.

Иван Сергеев, гр. Кюстендил

Сребърни значки

27. Надя Иванова Кожухарова – гр. София – декоративен свещник – тройка
169. Снежана Благоева Ценова – Благоевград – декоративен свещник – тройка
212. Калина Петрова Минова – гр. Враца – декоративен свещник – тройка
242. Яна Юлиянова Василева – гр. Варна – декоративен свещник – тройка
287. Мариана Николаева Пенева – гр. София – декоративен свещник – тройка
361. Стефка Рангелова Кабакова – гр. София – декоративен свещник – тройка
410. Деница Валентинова Гатева – гр. София – декоративен свещник – тройка
420. Митко Неделчев Димитров – с. Кичево – декоративен свещник – тройка
506. Даниел Ангелов Стойков – ТД „Трапезица“ – В. Търново – декоративен свещник – тройка
523. Петър Николаев Дучев – гр. Ямбол – декоративен свещник – тройка
557. Здравко Василев Танев – гр. Самоков – декоративен свещник – тройка
610. Десислава Иванова Христова – ТД „Родни балкани“ – Варна – декоративен свещник – тройка
660. Ивайло Петров Петров – ТД „Сърнена гора“ – Стара Загора – декоративен свещник – тройка
876. Николай Валентинов Ениманев – ТД „Осогово“ – Кюстендил – декоративен свещник – тройка
916. Николай Петров – ТД „Магарски конник“ - Шумен – декоративен свещник – тройка

Бронзови значки

22. Владимир Петков Стоянов – гр. София – декоративен свещник
94. Виктория Лъчезарова Белева – гр. София – декоративен свещник
120. Юлиян Иванов Симеонов – гр. София – декоративен свещник
168. Алисия Илиева Илиева – гр. София – декоративен свещник
258. Светослав Димитров Николов – гр. София – декоративен свещник
287. Елена Атанасова Граматикова – гр. София – декоративен свещник
870. Пенка Янева Пенева – ТД „Родни балкани“ – Варна – декоративен свещник
928. Иван Стоянов Добрев – ТД „Сърнена гора“ – Ст. Загора – декоративен свещник
1018. Никола Венелинов Койчев - ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък – декоративен свещник
1149. Тодор Костов Тодоров – ТД „Алеко 1900“ – Нова Загора – декоративен свещник
1185. Наташа Макаой – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас – декоративен свещник

Димитър Георгиев Симитчиев от Самоков има събрани 105 печата. Той, заедно със свои приятели мотористи, посещават обектите от Националното движение „Опознай България - 100 НТО“ от 2015 г. Най-много е впечатлен от нос Калиакра и гледката, която се открива оттам. Смята да включи и сина си в движението.

Васил Николов от гр. Сунгурларе има събрани над 140 печата и е носител на златна значка от Националното движение „Опознай България - 100 НТО“. Първият обект, който е посетил, е Археологическият музей в гр. Несебър, а най-незабравим спомен у него оставят Стобските пирамиди в Западна Рила.

Есенни маршрути край Дунав

За ползата от събирането на печати

„Пространства безконечни, видове омайни, гледка възхитителна и незабравима!“ (Ив. Вазов)

Като всеки уважаващ себе си български турист, и ние от ТД „Орела-1935“ - гр. Хисаря, събираме печати от 100-те НТО. Въпрос на чест! И тъй като вече сме покорили всички върхове, по няколко пъти всяка есен правим автопоходи до различни части на България. Събирането на печати не е самоцел, ние наистина преоткриваме стари и нови туристически обекти, споделяме промените и модерните неща, които се правят по различни исторически и природни забележителности. Някои не харесваме – прекалено бутафорни, прекалено натруфени, прекалено много кич. Други оставят незабравими спомени в нас и ги препоръчваме на близки и приятели. А някои все още не са част от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“.

Тази есен предприехме тридневен пътуване до Свищов и Русе. Отдавна се канехме да посетим тези места от младостта на нашите ветерани, участвали в ТИД през 70-те и 80-те години. Когато прехвърлихме Балкана, пред нас се ширнаха безконечните пространства на Мизия – хиляди декари обработена и готова

за зимниците земя. Възхитителна гледка, както казва Вазов! Като жители от древноримския град Диоклецианопол (днешен Хисаря), не можехме да подминем Никополска ам Иструм край село Никоп, където ръководителят на археологическите разкопки Павлина Владова ни оказва специалната чест лично да ни разходи по древните улици на града. Това е един прекрасен археологически и туристически обект, с многобройни запазени мраморни колони, фризове и фронтоци от сгради с красиви езически символи – цял един римски град сред полето! Трябваше непременно да влезе в книжката за 100-те НТО. Дори възникна идеята да бъдат вече не 100, а 500 обекта! Защото България има много стойностни забележителности и още много ще бъдат открити.

Следващата ни спирка беше град Свищов. Там ни чакаха председателят на ТД „Академик“ гл. ас. д-р Симеон Момчев и секретарят Николай Нейков, които ни показаха града, къщата-музей на Алеко Константинов и храма „Света Троица“ - шедевърът на Колю Фичето с въртящата се мраморна колона на входа. Удивихме се на впечатляващата погребба в богатия дом на търговския род Константинови, с оригинални виен-

ски мебели. Поднесохме цветя на Мемориала на руските полкове, първи преминали Дунав през 1877 година, и похапнахме дунавска рибена чорба на брега на реката. Тук вече се развихриха спомените за дунавските резати, за емоциите при къмпингуване, забавни случки с прочутите дунавски комари и вкусни рибни специалитети. Но нямаше време за повече – Русе ни очакваше!

Отпочинали в уютна на едноименната хижа в парк Приста, започнахме следващия ден със скални манастири. Водачката Ирина от ветераните на ТД „Приста“ – Русе, ни заведе до Басарбовския скален манастир и Ивановските скални църкви. Невероятно преживяване – изкачвайки се на платото, пред нас се открива поречието на река Лом. Лека мъгла се носеше над реката, високо над нас се червееха кленове, а писък на орел на приветства. Магията на скалните църквички ни заплени с примитивния рисунък и естествените цветове. Тук наистина можеш да усетиш силата на вярата.

Но най-вълнуващо беше в пещера „Орлова чука“ – пяхме планинарски песни заради акустиката в главната зала, промушвахме се из пещерните лабиринти като в търбуха на динозавър и много се забавлявахме с

викторините на атрактивния пещерен екскурзовод Илия.

Пътят се поклонише на гроба на Филип Тотю в Две могили, а после прекарахме целия следобед в красивата дунавска столица Русе с нейните прохладни паркове, фонтани и изящни сгради от периода на Сецесиона. Посетихме къщите на баба Тонка, Захари Стоянов, Историческия музей, римската крепост и се разходихме по красивата крайречна алея, откъдето наблюдавахме шлеповете, круизните корабчета и многобройните рибари, излезли за слуха в слънчевия ден. Късно вечерта

се сбогувахме с града и реката чрез един прекрасен дунавски залез.

Прибирайки се към дома, разгледахме моста на Колю Фичето край град Бяла и новия атракцион „Малката България“ във Велико Търново. За три дни видяхме много интересни обекти, запознахме се с колеги от групи гужества и обогатихме колекциите си от печати на 100-те НТО. Изводът е, че най-приятно се опознава родината с приятна компания! И Алеко го е казал.

Стоян Чолаков,
ТД „Орела-1935“, гр. Хисаря

Петдесет и първата томбола...

Продължение от стр. 1

„Ние ще създаваме условия за развитието на това уникално национално движение“, каза г-н Румен Димитров и

изтегли една от двете големи награди - кола „Дачия Сандеро“, която спечели Димчо Славчев Славов от Бургас. Зорница Рагонова изтегли втората голяма награда - кола „Дачия Логан“, и тя бе за Иван Обрешков Обрешков от ТД „Еделвайс“ – гр. Пловдив. Всички регистрирани участници получиха различни награди: филтриращи кани, цитропреси, електрически кани, тостери, пасатори, декантери за вино и сервиси за вино, купи за плодове и свещници.

Да участват в томболата бяха дошли хора от различни градове, някои от които дългогодишни участници в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Доайен на събитието бе м.с. Николай Добрев от ТД „Еделвайс“ – гр. Пловдив, който за

20-и път участва в Националното движение.

Сред присъстващите в залата бяха и Светлана Йорданова, носител на златна

значка, и съпругът ѝ, който има сребърна. Те бяха дошли на тежленето на томболата с четиримесечната си дъщеря Рая. Навярно, когато порасне, и тя ще обикаля с родителите си природните, културните и историческите забележителности, включени в 100-те обекта. Радостната емоция не подмина и 29-годишната Татяна Туракова от Словакия, и Емил Брънеков от Ловеч, който участва в движението заедно със съпругата си.

Както каза в приветствените си думи Зорница Рагонова: „Нека се виждаме и занаят, за да споделяме нашите щастливи моменти.“ Традиционната томбола на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ е един такъв момент – естествен завършек на своеобразния

урок по родолюбие.

Наградите ще се раздават до 13 януари 2019 г. включително в стая 518 в Централата на БТС, бул. „Васил Левски“ № 75, 5-и етаж. Телефон за връзка: 0882966322.

Златни значки – марки

12. Димчо Славчев Славов – гр. Бургас – „ДАЧИЯ САНДЕРО“

1. Калоян Трифонов Йовчев – гр. Варна – туристически сак
2. Наталия Рагева Ковачева – гр. Пловдив – туристически сак
3. Кристиан Ромилов Ковачев – гр. Пловдив – туристически сак
4. Емили Емилова Нестерова – гр. София – туристически сак
5. Деница Юриева Димитрова – гр. Варна – туристически сак
6. Константина Стоянова Стоянова – гр. Варна – туристически сак
7. Никола Богданов Златанов – гр. Пловдив – туристически сак
8. Димитър Илиев Пищронов – гр. Пловдив – туристически сак
9. Ася Димитрова Спанурова – гр. Пловдив – туристически сак
10. Мария Димитрова Веселинова – гр. София – туристически сак
11. Васил Веселинов Веселинов – гр. София – туристически сак

12. Каору Йошимито – Япония – гр. Варна – туристически сак
13. Силвия Иванова Харкова – гр. София – туристически сак
14. Марина Николаева Младенова – гр. Видин – туристически сак
15. Светослав Лозанов Каменов – гр. Видин – туристически сак
16. Николай Христов Ингелизов – гр. Пловдив – туристически сак
17. Иван Славчев Петров – гр. Стара Загора – туристически сак
18. Вероника Николаева Николова – гр. София – туристически сак
19. Надя Русева Милкова – гр. София – туристически сак
20. Никула Славова Ташева – гр. София – туристически сак
21. Атанас Гошев Тодоров – гр. София – туристически сак
22. Янислав Василев Бързачки – гр. София – туристически сак
23. Андрей Борисов Бъчваров – гр. София – туристически сак

24. Надка Валентинова Кирилова – гр. София – туристически сак
25. Александър Добромиров Георгиев – гр. София – туристически сак
26. Даниел Михайлов Харизанов – гр. София – туристически сак
27. Мариета Юлиянова Петрова – гр. Търговище – туристически сак
28. Мартина Димова Митева – гр. Добрич – туристически сак
29. Мариана Иванова Костадинова – гр. Добрич – туристически сак
30. Георги Митев Димов – гр. Добрич – туристически сак
31. Веселин Георгиев Митев – гр. Добрич – туристически сак
32. Георги Веселинов Митев – гр. Добрич – туристически сак
33. Димитър Стаматов Тамахяров – гр. Бургас – туристически сак
34. Христо Антонов Кукурузов – гр. Карлово – туристически сак
35. Александър Александров Ишмериев – гр. Ямбол – туристически сак

36. Доброслава Димитрова Попова – гр. София – туристически сак
37. Павлина Василева Райчева – гр. София – туристически сак
38. Адриан Рангелов Рагулов – гр. София – туристически сак
39. Христо Бойчев Боев – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна – туристически сак
40. Бояна Христова Боева – ТД „Родни балкани“ – гр. Варна – туристически сак
41. Иван Пейчев Генов – ТД „Средногорие“ – гр. Чирпан – туристически сак
42. Иван Христов Тодоров – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас – туристически сак
43. Андрей Манолов Манолов – ТД „Ален мак“ – гр. Поморие – туристически сак
44. Димо Георгиев Димов – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас – туристически сак
45. Пенка Станкова Димова – ТД „Ален мак“ – гр. Бургас – туристически сак
46. Пламен Йорданов Дафинкичов – гр. Монтана – туристически сак

Туристически маршрути в Стара планина

Маршрутът, който предлагаме, преминава през два дяла на Западна Стара планина – Берковски и Кознишки. Берковският дял е най-големият в Западна Стара планина и петият по височина в Стара планина с първенеца двухилянник връх Ком – 2016 м. Източната му граница достига Петроханския проход, от който започва Кознишкият дял. Първенец на този дял е връх Тодорини кукли – 1785 м.

От Берковишкия дял започва българският участък на европейския туристически маршрут „Е 3“. Маршрутът „Е 3“ започва от Испания, преминава последователно през Ардените (Франция), Германия, Австрия, Унгария и Карпатите (Румъния). Българският участък започва от връх Ком (хижа „Ком“), преминава по билото на Стара планина до нос Емине. Той е открит през 1991 г. с обща дължина 650 км. Маршрутът е обозначен със специални табели с инициали „Е 3“, червена лентова маркировка и метални стълбове. По трасето се изкачват около 100 върха, преминава се през НП „Централен Балкан“ и ПП „Българка“. Маршрутът е един от най-трудните както по дължина, децибелация и времетраене, така и по сложни метеорологични особености.

Берковица – хижа „Ком“ – нова (15 км, 3.45 часа пеш) – хижа „Ком“ – стара (20 минути) – връх Ком (1.45 часа) – хижа „Петрохан“ (3 часа) – хижа „Пробойница“ (4.30 часа) – гара Лакатник (3 часа)

От Берковица до хижа „Ком“ (нова) има асфалтово шосе (15 км). Пешеходният вариант започва от центъра, на първото кръстовище се завива наляво по ул. „Шабовица“. След това около 300 метра се стига малък площад, от който се продължава вдясно (на запад) по улица „Туристическа“. Улицата извежда в края на града и вече като черен път достига асфалтовия път за хижа „Ком“ (40 минути). След около 5 минути от шосето вдясно има отбивка с табела към Синия вир. Върви се по черен път в долината на река Шабовица. Наклонът започва да се увеличава, пресича се реката и се достига поляна (1 час). В нейния край има разклон – тръгва се вляво нагоре. След още един час преход по склона се излиза отново на асфалтовото шосе за хижа „Ком“ (2 часа). Продължава се за малко по шосето, като на няколко пъти се секат стръмните серпентини по пътя. На първия ляв

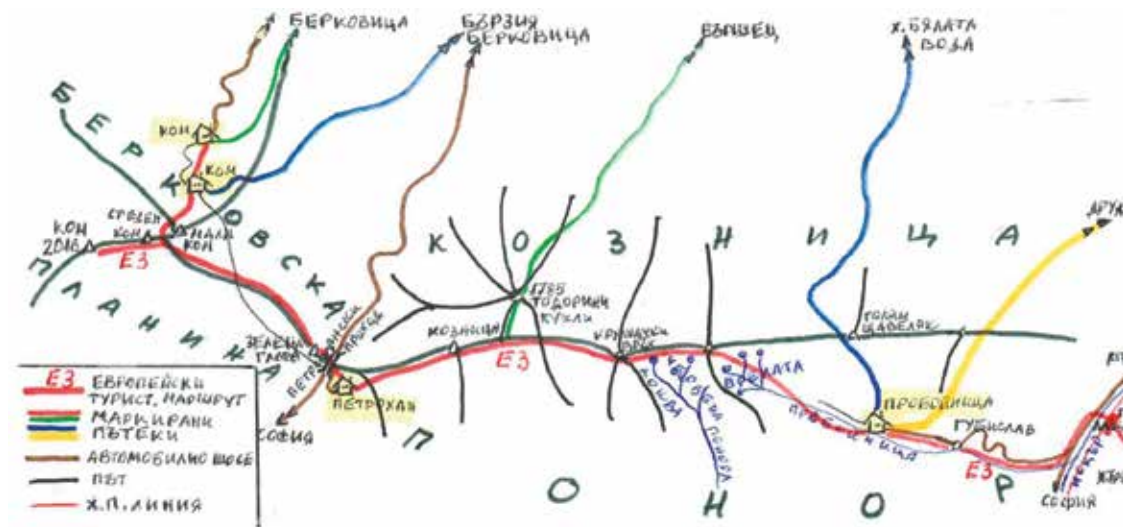
завой се отклоняваме вляво по черен път в почти обратна на движението посока. След около 5-10 минути вдясно се достига пътека с указателна стрелка за хижа „Ком“, която отново извежда на шосето (2.15 часа). Оттук вече се следи червената лентова маркировка, която след около 1.30 часа извежда пред хижа „Ком“ (нова) – 3.45 часа. **Хижа „Ком“ (нова) е на 1500 м н.в., 100 места, самостоятелни и етажни тоалетни и бани, локално отопление, туристическа столова и кухня, ски писта с влек.**

От хижа „Ком“ (нова) по маркираната пътека се достига хижа „Ком“ (стара) за около 20 минути. От нея нагоре през стара смърчова гора в югоизточна посока по широката маркирана пътека за 50 минути се излиза на кръстовище – вдясно от него се отделя маркираната зимна пътека, която извежда на главното било, а пътят, който трябва да се следи, е лятната пътека с червената лентова маркировка. Тя навлиза в голямо лавиносъбирателно поле, наречено „Фунията“, след нея пътеката излиза от горския пояс и за около 15 минути достига **седловината** между връх Мали Ком вляво, а вдясно – реброто на Среден Ком. Тук може да се оставят раниците и в западна посока за около 40 минути се изкачва връх Ком (2016 м).

Новата хижа „Ком“

Слизането става в обратна посока до **седловината** и от нея в югоизточна посока за около 1.30 часа се стига до поляна с останки от мандра, а над поляната се издига връх Зелена глава, на който има метеорологична станция и съоръжения. Подсичайки върха, след 20 минути се слиза на асфалтовото шосе, по което се върви 15 минути до връхната точка на Петроханския проход. Проходът е най-къ-

Старата хижа „Ком“

хижа „Петрохан“ (1500 м н.в., 40 места, самостоятелни тоалетни и бани, локално отопление, туристическа столова, битов кът с камина, бюфет).

От хижа „Петрохан“ в североизточна посока за около 15 минути се излиза от горския пояс. Пътят траверсира високо южния скат на главното било и след около 30 минути излиза на широка седловина в подножието на връх. Подсичат се южните му склонове в източна посока. Билото, покрито с пасища постепенно се разширява. След около 50 минути (общо около 1.30 часа) се достига висока канара, стърчаща самотно върху равното тревисто било. Оттук в североизточна посока се отделя ясно очертана маркирана пътека, по която за около 30 минути може да се изкачи скалистият връх Тодорини кукли (1785 м) – първенец на Козница. След върха пътеката се раздвоява – лявата слиза в Клисурския манастир, а дясната (североизток) води към Вършец. Основната пътека продължава на изток, за около 15 минути се преминава през заобленото тревисто било

южно от Тодорини кукли. Следва леко спускане на изток-югоизток през затревен терен и след около 15 минути (общо 2.10 часа) се слиза на седловината в западното подножие на връх Зелени рид. Продължава се на изток през просторни пасища, пресичат се южните склонове на връх Зелени рид, Крушачки връх и за около 1 час (3.10 часа) се достига Червената локва – малко понижение върху главното било, в което се задържа вода. Тук пътеката леко завива на североизток и след 500-600 метра се спуска към Врелата – изворище на река Пробойница (3.25 часа). **Това място е възлово и при мъгливо време трябва много да се внимава.** Оттук вляво се отделя пътеката за хижа „Бялата вода“, а вдясно продължава пътеката за хижа „Пробойница“, която навлиза в горския пояс. Пресичат се няколко потока – десни притоци на река Пробойница. Излиза се на чакълиран горски път (3.45 часа), а оттук до хижа за още 4 км. Маркировката съкращава някои от завоите на пътя и за по-малко от час се достига **хижа „Пробойница“**. **Хижата е с неустановен статут на стопанисване и не може да се разчита на сигурен подслон.** От хижа до гара Лакатник по шосето са 15 км. Като се пресекат серпентините при с. Губислав по преки пътеки, разстоянието се изминава за около 3 часа. Шосето преминава през няколко махали на селото, вилни зони и слиза в Искърския пролом на шосето София – Мездра. Преминава се по моста над река Пробойница, продължава се по шосето в посока Мездра, пресича се по мост река Искър и се излиза на жп гара Лакатник.

Йордан Йорданов, експерт в БТС

Хижа „Петрохан“

Лакатнишки скали

В Диарбекир се влиза с поклон

Вече си бяхме свършили работата в планините на Иран. Бяхме погледнали в кратерите на вулканите Демавенд (5672 м) и Сабалам (4811 м).

Изкачихме и първенците на планините Зо-грас (връх Зерг Кух – 4548 м) и Копедаг (връх Ширвас – 3220 м). На влизане в Турция направихме повторен опит за връх Арарат (5167 м). И този път липсата на „Кармаза печат“ (червен печат) бе причина да не бъдем допуснати. Ами сега? Имаме и друга алтернатива – Диарбекир. Свиваме вляво и покрай вулкана и езерото Ван в ранния следобед спираме пред очертанията на града, влязъл в нашата история като синоним на жестокост, мъка и несправедливост...

Диарбекир! Град-затвор! Наричателно име в историята на българския народ. Не помня откога в мен се е появило желанието да посетя това злочесто за българите място, да посетятам по онези места, където са грънчали оковите на нашите предци. И ето че ми се отгаде тази възможност. Благодарение на съдбата.

След като преминахме стотици и хиляди километри по знойните пътища на Анадола, изкачайки и спускайки се по многобройните остри и опасни завои на асфалтовите ленти, в следобедните часове на деня достигаме очертанията на Диарбекир. Спираме пред указателната табелка (в Турция пред всяко населено място табелките обозначават името на селището, броя на жителите и надморската височина). Слизаме от колата, за да сведем глави – един ритуал, който всеки българин би сторил, преграждайки чертите на този град. В 680-хилядния град се ориентираме бързо, защото магистралният път направо ни въвежда в центъра. Паркираме „Пежо“-то и бързаме към прочутата крепостна стена. Дълга (в обиколка) 5.7 км с височина от 15 до 20 м, в зависимост от терена, и ширина от 4-5 м, тя

се слави като втората след Великата китайска стена. Поне така ни я представят турските екскурзоводи. Не това обаче ни вълнува в този момент, а фактът, че зад този каменен зид са прекарвали в страдания и мъки много дни, месеци и години наши прадеди.

Възкачваме се по източната ѝ страна. Точно под нас, както и преди много години, бавно и лениво текат водите на река Тигър, която, ако можеше да говори, навярно би ни разказала много неща за онова далечно и жестоко време – от 1863 г., когато тук са заточени първите българи, до 1878 г., когато по силата на амнистията са освободени, за да напускат града и последните мъченици.

Преди да тръгна към Диарбекир, прелистих много страници от далечната ни и по-близка история. Постарах се да събера повече информация за съдбата и трагедията на българите, наречена „Диарбекир“. Въпреки това не успях да разбера колко точно българи са били на това жестоко място. По справките на Веселин Сариев те са около 140 души. Стоян Заимов споменава 650, а поп Минчо Кънчев – за 300-400 и дори повече. Не разбрах и колко от тях са оставили костите си по тези места. Но има ли значение колко точно са били? Това е дело на историците и изследователите. За мен дори и само един българин да е бил там, изпратен заради свободата на Родина, това щеше да е достатъчно този град да остане в съзнанието на всеки българин като град-светиня и синоним на жестоко страдание.

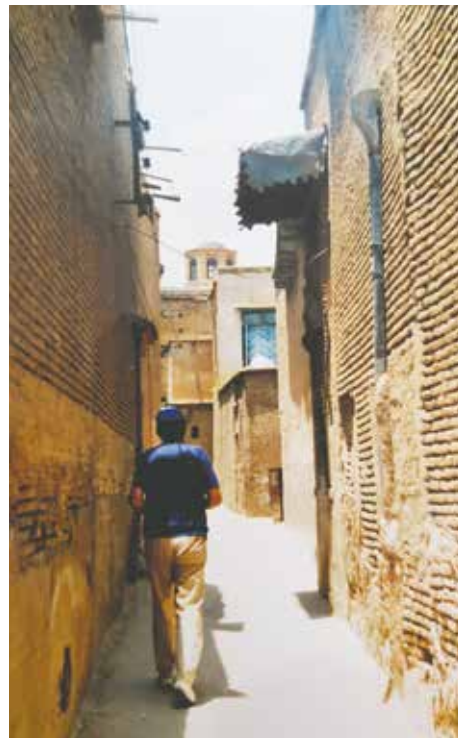
И ето ме сега тук. На това място, където са грънчали оковите на едни от най-видните ни поборници. Оковани по няколко души в тежките железни вериги, те са се придвижвали с мъка от едно на друго място. Спали са така заедно. А как са минали над 900 км от черноморския град Самсун през Амасия, Токам, Сивас, Еледжик, Аргана до Диарбекир или от

средиземноморския град Истедерун през Хале, Уфа, Сиверек, пак до Диарбекир? Знае се, че турските власти са давали коне само за конвоя, а българите сами са организирани придвижването си и в зависимост от финансовите си възможности някои от тях са наемали за известно време коне, мулета или магара. По-голяма част обаче, които не са имали средства, са пропътували цялото разстояние пеша. Само този, който дори и с автомобил е пропътувал по пясъчно-каменистата пустош на Анадола, изстрадал е безводието и липсата на всякаква дървесна растителност, може да си представи каква мъка е била „Българската Голгота“ към Диарбекир...

По онова време целият град е бил само в очертанията на крепостната стена и е имал 240 къщи. Стената е имала 82 бойни кули и четири строго охранявани порти. Разположени в четирите посоки на света една срещу друга, портите са: Йени капия (изток), Урба капия (запад), Даг капия (север) и Мардин капия (юг). Българските заточеници са въвеждани в града през Даг капия и оттам направо са отвеждани в самия затвор (зандан). Извеждането на освободените вече затворници пък е ставало през западната порта – Урба капия.

В зависимост от провинението присъдите са били три – вечно заточение, затвор за 5, 10 и 15 и повече години и затвор в окови. Тези, които са били с по-леки присъди, са могли да излизат извън каменните стени. Разбира се, при добро поведение, оценка за което е давал единствено валията. На тях се е позволявало да работят и дори да създават семейства, а тези, които са имали такива в България, дори да ги доведат в града. Най-тежката е била съдбата на тези, които е трябвало да прекарат дните си само в зандана, и то с железните пранги.

Разположен в централ-

ната част на Анадола и северните покрайнини на Месопотамия, сред голите планински чукари, безводието и наличието на много отровни влечуги, между които и скорпиони, животът на нашите заточеници бил непоносимо тежък. Мъчила ги е отдалечеността от близките и от мисълта за освобождаването на поробената им родина, което е било и главната причина да бъдат отведени на това жестоко и далечно място. От глад, болести и мъка някои от тях не са издържали и са правили опит да сложат край на живота си (сред тях главно са били предателите, също изпратени там), други заболяват и умират далеч от родните си места. Трети, които проявяват по-голяма смелост, предприемат бягство. Първ от тях е Стоян Заимов (9 декември 1874 г.), а след него това правят още 15-ина души. Както се е очаквало, след всяко бягство най-потърпевши са били останалите, на които са отнемани и малкото дадени им предимства и частични свободи, като отново са връщани в тъмните зандани.

Вече се смрачаваше, когато слазохме от крепостната стена, за да се слеем с потока от хора и автомобили

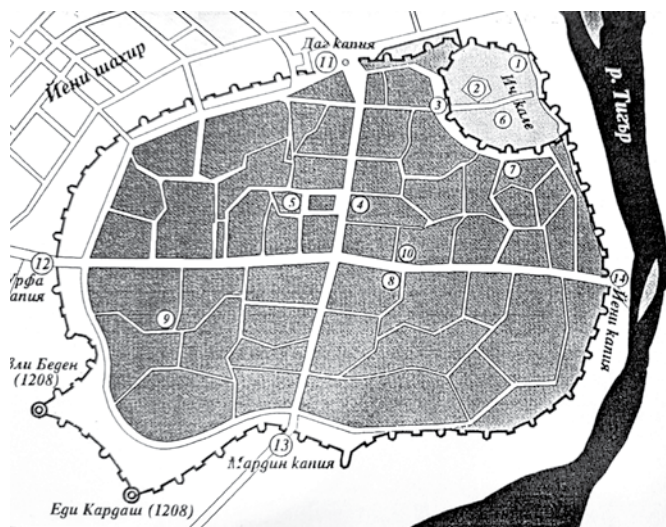
по улиците на днешния град. Провирайки се между многобройните автомобили, отново се връщаме назад във времето, за да отбележим, че по време на българското заточение в Диарбекир не е била позната дори биволската каруца. Като превозно средство тя се е появила едва през 70-те години на 18-и век, когато валията на града възлага на българите Дончо Иванов (колар) и Стоян Неделчев (сарач) да измайстрият една кола от онези, които вече е имало в България. И не само това нововъведение оставят на жителите на Диарбекир българите, защото Димитър Стоянов прави първия кашкавал, приет много добре, а Георги Данчов (Зографина) пък отваря първото фотоателие в града.

Продължаваме из новия град, където попадаме в невъобразимия хаос от магазини и магазинчета, сергии и кафенета и какви ли не още търговски хрумвания. Тук всичко е изложено на показ и трябва да се продаде. Търговците се надпреварват да викат и хвалят стоката си, подканват да си купите точно от тяхната, защото тя е „изпитана и много евтина стока“. Това не ни вълнува и бързаме да видим колкото

се може повече неща от този град, преобразил се така бързо във времето. Набързо кръстосваме из тесничките улички на стария град, за да се слеем с онази атмосфера на отминали времена. Зареждаме се с пресни плодове и зеленчуци, които тук са в изобилие, защото в предстоящия ни път през голите чукари на безводната Анадола, където дълго няма да срещнем нито вода, нито каквито и да е дръвчета. На излизане от града отново спираме пред указателната табела и отново свеждаме глави. Напускаме Диарбекир със смесени чувства за едно диво и зловещо място не само като затвор, а и като природа. И отново, за кой ли път, се връщаме към героизма, който са проявили нашите прадеди, осъдени само защото са искали да видят родината си свободна и щастлива. И сега, когато пиша тези редове, си мисля, че всеки българин, бил по тези места, не може да не се чувства малко повече българин.

Довиждане, Диарбекир! Напускам те с мисълта, че това, което някога е било зад каменните зидове на крепостта, никога няма и не трябва да се случи.

Доц. Саню Бешеб

ЛЕГЕНДА:

1. Виран кале
2. Нияик кале
3. Сарай капия
4. Хасан паша хан
5. Улу джамия
6. Хазрети Сюлейман джамия
7. Йени пазар
8. Шейх Мутахар джамия
9. Църква "Св. Богородица" ("Мирем Ана")
10. Арменска църква "Сурп Гарагос"
11. Даг капия
12. Урба капия
13. Мардин капия
14. Йени капия

Природен парк „Витоша“ отбеляза 84-ата си годишнина с откриване на 3 спортни площадки за хора със специални нужди

Емоционално тържество в местността Иглика поляна бе отбелязана на 27 октомври 84-ата годишнина на Природен парк „Витоша“. Церемонията съвпадна с откриването на три нови спортни площадки за хора в неравностойно положение, като част от проекта „Витоша – достъпна за всички“.

Трите сета бяха изпробвани от известните наши параолимпийци Влади Гуров, Стела Енева и др., а на откриването присъстваха представители на всички организации, спомогнали за направата на спортните съоръжения. Пътят до поляната също е реновиран и рехабилитиран, оформени са и няколко паркоместа, така че хората със специални потребности да имат по-лесен и комфортен достъп до местата за спорт и физическа активност в планината.

Емоционално изпълнение на „Хубава си, моя гора“ даде начало на церемонията, а от името на Природен парк „Витоша“ директорът Снежана Петрова благодари на всички, които в последната година направиха така, че да бъде събрана сумата от 21 000 лева,

с която бяха изградени съоръженията. „Имахме пет подобни площадки из планината, сега добавяме нови три и така постепенно ще осигурим повече възможности за хората със специални потребности, за да се чувстват активни и да могат да спортуват“, заяви в краткото си приветствие Снежана Петрова.

Специални благодарности бяха отправени към Столична община, Фондация „София – Европейска столица на спорта“ и Българска спортна федерация за деца и младежи в риск, а техният представител Анатоли Илиев връчи на г-жа Петрова специален планински спортен екип, който да улесни ежедневната ѝ дейност. Поздравителни адреси бяха прочетени още от представители на БТС, Българския съюз на лесолюбите, Изпълнителна агенция по горите, Югозападно гържовно предприятие, Районна дирекция по околната среда и водите, организацията на хората с увреждания, на шест други български природни парка и др. На всички тях бяха връчени благодарствени писма от името на ПП „Витоша“.

Краткото тържество завърши с разчупването на питка и отварянето на бутилка шампанско за годишнината на най-стария природен парк не само в България, но и на Балканския полуостров, с традиционните снимки

за спомен и селфита. Присъстващите си пожелаха всяка годишнина да бъде повод за откриването на подобни съоръжения.

Тодор Шабански

В парк Ксилифор откриха атракциона „Въжена градина „Роуптопия“

Уникален и единствен за България атракцион „Въжена градина „Роуптопия“ бе открит на 29 септември 2018 г. в парк Ксилифор до Велико Търново. Лентата прерязаха Метин Мусов, Паскал Паскалев, председател на ТД „Трапезица-1902“, и секретарят на дружеството Георги Димитров. Г-н Паскалев благодари на дарителите и каза да очакваме и други съвместни

инициативи.

Инициатор за построяване на съоръжението е Туристическо дружество „Трапезица-1902“. Въжената градина е изградена от професионалисти на фирма „Уолтопия“, чиито собственици Ивайло Пенчев и Метин Мусов са известни катерачи от близкото минало, членуващи и до днес в дружеството. Те го даряват за любители на

екстремните изживявания от цялата страна и гарантират за неговото качество и безопасност. До съоръжението е разположена информационна табела, с чиито указания непременно трябва да се запознае всеки, решил да се пробва. Освен това много важен елемент за катеренето по въжената градина „Роуптопия“ е екипировката, особено обувките – задължително с подметка с добро сцепление.

Въженият парк се състои от две нива, а всяко ниво има седем препятствия, които ще помогнат на смелчаците да развият издръжливост, гъвкавост и добра физическа форма. Чрез препятствията всеки може да тества своята наблюдателност, координация и баланс. Изисква се концентрация през цялото време, за да се преодолеят всички препятствия. Това е и една от основните мисии на фирмата дарител – да популяризира активния начин

на живот, като създава иновативни съоръжения за спорт и развлечение.

Самата Въжена градина, разположена на площ от 250 кв.м, представлява равнобедрен триъгълник със стени по 15 м и височина 13,7 м. За начинаещите се препоръчва да започнат от първото, по-лесното ниво. За желаещите да изживеят предизвикателството „Въжена градина“ има и осигурен инструктор – Ясен Долчинков, алпинист и планински спасител.

Строежът на „Роуптопия“ започна през май. ТД „Трапезица-1902“ извърши подготвителните строителни дейности преди монтажа на атракциона, както и довършителните работи около самото съоръжение. Средствата за инициативата са събрани от дарители на традиционния Колежен бал на дружеството през декември 2017 г.

Румяна Николова

Започна строителството на Посетителски информационен център на Национален парк „Рила“ в Благоевград

С церемонията първа копка директорът на ДНП „Рила“ Красимир Андонов постави началото на изграждането на Посетителски информационен център в Благоевград, достъпен за хора със специфични нужди и в неравностойно положение. Центърът ще е обособен на място, предвидено да обхване голяма част от основния туристопоток на Благоевград. Местоположението му е стратегическо и е изходна точка към защитената територия. Посетителският информационен център в Благоевград ще бъде достъпен за хора със специфични нужди и в неравностойно положение. Центърът ще е обособен

на място, предвидено да обхване голяма част от основния туристопоток на Благоевград – в старинния квартал „Вароша“. Местоположението му е стратегическо и е изходна точка към защитената територия.

Основната функция на Посетителския информационен център е да информира за природните ценности на Националния парк (флора, фауна, гори, природни забележителности) и да дава информация за туристическите маршрути, местата за отдих и правилата за поведение в защитената територия. Дейностите ще се извършват от експерти по интерпретация и

екологично образование, по биоразнообразие, туризъм и географски информационни системи.

На първо ниво ще се обособи зала с капацитет около 40 места за провеждане на интерпретативни и образователни програми за презентации, филмови прожекции и мултимедийни продукти. Залата ще се използва от посетители с намалена подвижност, със специфични потребности, както и от представители на заинтересованите страни – туристи, деца, ученици, студенти, партньори. За хората с намалено зрение ще има брайлови книги, специални беседи и обучения и екс-

позиции, представящи по иновативен начин защитената територия Национален парк „Рила“ и защитената зона „Рила“. На второ ниво се предвиждат 4 работни места за служители на парковата дирекция, изпълняващи предвидените приоритетни дейности, заложи в проекта и в последващото им устойчиво управление. Изграждането на Посетителския информационен център се реализира по проект „Засилване на капацитета на защитени зони чрез иновативна методология за устойчивост“.

Любомир Кузев

Успешно приключи Четвъртият национален сбор на планинските водачи

Продължение от стр. 1

На 20 октомври го обяв, разделили по групи, те направиха различни преходи. Едни от тях, водени от доц. Кънчо Долапчиев, тръгнаха от Учебния център до Маловишките езера по една не много популярна пътека, която той им показа. Други в търсене на повече адреналин катериха Виа Ферата и учебните скали в района на Маловишкия дял на Рила, известен като люлката на българския алпинизъм. Настроението бе приповдигнато, защото пла-

нината ги привличаше със своите предизвикателства. В съботния ден в 12 часа те се върнаха от своите преходи, за да участват в едно събитие – откриването на плоча на хижа „Маловица“ в памет на големия алпинист, природозащитник и учен Боян Петров. Именно там председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев връчи на успешно завършилите курсовете за планински водачи удостоверение за професионално обучение.

Поради влошаване на метеорологичните условия програмата на триденната проява

се промени и в следобедните часове планинските водачи не можах да тръгнат по други маршрути в района на Маловица, известен като българското Шамони, но затова пък имаха възможност да се срещнат със специално поканените на сбора изяви личности – Методи Савов, участник в експедиция „Еверест 84“, Петко Тотев – участник в експедиция „Еверест 84“ и „Еверест 2004“ и председател на Българската федерация по катерене и алпинизъм, алпинистката Елисавета Първанова и световноизвестния учен д-р Петър Берон.

„В нашата стратегия за развитие на организацията разчитаме много на гвардията на планинските водачи. Вие сте стълбовете и моторите на БТС. Чрез вас експертите в централата на Сдружението разбират какво трябва да се направи сега и напред. Вие сте кадровият резерв на нашата организация и вие сте хората, които можете да направите БТС по-силен. Докато има такива като вас, ще има и БТС. Между ръководството на Съюза, вашите преподаватели и вас самите има общуване, което е изцяло в режим на доверие и е много важно, че благодарение на вашите усилия сигурността на туристите в планините ще бъде 100-процентова“ – с тези думи председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев се обърна към планинските водачи. В синхрон с тях бе и казаното от изпълнителния секретар на БТС Зорница Радонова: „Вие сте уникални в нашето туристическо движение.“ Тя представи пред планинските водачи информация за новия Закон за физическото възпитание и спорта и Закона за туризма и произтичащите от това промени, според които Сдружението вече е организация не за социален туризъм, а за спортно-туристическа дейност. Говори и за изискванията на Европейската асоциация за пешеходен туризъм и за процедурата за сертифициране на българските планински водачи.

Световноизвестният учен д-р Петър Берон разказа за своите пътешествия из различни краища на света. „Сам не трябва да се ходи в планината“, каза той и отговори на

Валентина Георгиева от ТД „Родопея“, с. Ягодина, живее в София, на 38 години: „Отскоро съм лицензирана като планински водач, а иначе от дете съм по планините и от 18-ата си година започнах да водя в планината приятели. Преди това ходех с моите родители. Да съм планински водач, ми харесва да го работя. Много хора ме питат, като ходиш постоянно на едни и същи места, не ти ли омръзва това. Как така пак отиваш там и ти харесва. Казвам им, че когато водя клиенти, всъщност аз им показвам красотата на природата през моите очи, аз виждам те как се наслаждават и това ми доставя изключително голямо удоволствие – хем да съм сред природата, хем да им я показвам. Обиколила съм всички планини в България. Всяка е със собствената си красота, със собствената си суровост. Излизала съм и в чужбина, например връх Митикас в Гърция, в Словения ходих тази година до Триглав, в Алпите – няколко върха. Навсякъде природата е красива, но наистина България ми е на сърце. Тук си е прекалено мое. Напоследък страшно много хора се върнаха в планината, което е

страхотно, тъй като тръгват цели семейства, което ще рече бабете с децата и, разбира се, родителите им – тоест три поколения се събират и идват на екскурзионно летуване една седмица. Това е страхотно, защото на най-възрастното поколение му става мило, че се е върнало на места, които са им любими, и в същия момент ги виждаш как показват на внуците си тези места. Няма как да не изпитах една приятна емоция, когато общуваш с такива хора.

Погледнато реално, е трудно да се съчетава личният живот с професията планински водач. Когато имам възможност – имам две дъщери на 13 и на 9 години, всеки път ги взимам с мен. Те също така са планинари, защото са закърмени с това. Те дори са ми казвали няколку пъти, че искат да наследят моята професия „Планински водач“. Аз съм явно от щастливците, които работят това, което им харесва. Доставям удоволствие и на себе си, и на хората, които водя в планината и ги запознавам с нея. Въпросът не е в парите, а в това да се случва целият този процес. За догодина съм планирала да кача Елбрус.“

Атанас Бодуков от Юношеския туристически клуб „Самодивец“ – гр. Чирпан, на 19 години: „В момента имам квалификация „Инструктор по туризъм“. Още нямам свидетелство за преминало обучение за планински водач, но това предстои в близкото бъдеще. С водене на групи и организиране на групи се занимавам от около 4-5 години. Турист съм от 14 години. Когато бях малък, ходех с дядо ми и баба ми. Дядо ми е дългогодишен планински водач и така се запали искрата в мен. Към децата трябва да има много добър подход, за да можеш да ги изкараш в планината. Направил ли го веднъж, хареса ли им, после не можеш да ги спреш да ходят. Ние работим с възрастна група от 8-ми до 12-и клас, по-трудно е и със всяка следваща година, понеже всяко поколение е различно, възнува се от различни неща и ние трябва да сме изключително гъвкави и маневрени, за да можем да привлечем вниманието на младежите – да ги изкараме до планината, да им покажем красотата ѝ, да им покажем културно-историческите обекти. Работи се трудно, но аз лично мисля, че нашият клуб има изключително голям успех, понеже от едно-единствено училище има много участници – над 60. Това показва доста голям интерес към туризма и ние се радваме на това. Нашият клуб е изграден частично към едното училище в града – СУ „П. К. Яворов“, и един от преподавателите – г-жа Таня Манева, е човекът, който активно се занимава с ученическия туризъм. Пускаме допитване в училището кой желае да се присъедини към нас.

Ние никога не загължаваме. Никого не молим. Случва се така, че от един випуск може да дойдат пет човека, но когато ги изкараме и те видят това, което им показваме, те го разпространяват между приятели и така се увеличава бройката. Имаме много прояви в самия град – имаме туристически игри, вътреклубни прояви, показваме какво можем, какво сме научили. Има дисциплини, каквито са и на прегледа на туристическите умения и сръчност на язовир „Копринка“ – гърпане на въже, колоездене, построяване на палатка и т.н. Участваме в национални прояви, с които представяме целия ни град. Ходим на 3-и март на Шипка, включваме се в националния поход „По стъпките на Ботевата чета Козлодуй–Околчица“ повече от пет години.

Да водим хора в планината, на първо място е една голяма отговорност. Трябва да си много внимателен, особено с възрастната група, която водя аз. Засага водя групи с туристи, които знаят къде искат да отидат и дават всичко от себе си, помагат на останалите – това са неща, които сме възпитавали в годините. Правили сме им един вид семинари на различни теми – маркирането в планината, долекарската помощ в планината и др., заедно с ТД „Средногорие“ и външни лектори. До момента не сме имали хора, които физически да не могат да издържат маршрута. В най-близко бъдеще ще изкарам зимния и летния профил от обучението за планински водач. Пирин, това е планината, която най-много ме очарова. Тя е моята първа любов.“

Петър Антонов, председател на ТД „Голямата хурка“ – Варна, планински водач, на 40 години: „От 12 години се занимавам с планинарство. Да се занимавам с това, стана малко на шега в началото. Но стана така, че моето хоби постепенно премина в професионални ангажименти. Обикновено водя хора в нашите планини – Рила, Пирин, Славянка, Беласица, Родопите – голяма планина, но за мен е доста непозната. Може би любовта ми към скалистите и по-силно изразени върхове ме кара да не ѝ обръщам много внимание. Но тя е достатъчно красива. От няколко години вече се насочвам и към балканските планини и Алпите. Бил съм на Олимп в Гърция, една от много любимите ми планини е Проклетия, която е в Албания и Черна гора, на връх Молдовяну в Румъния, в Карпатите също съм ходил. От две години правя маршрути и в Италианските Алпи. Тази година на 6 септември, моя рожден ден, изкачих Монблан, така че си направих един подарък. Опитвам се да разширявам обхвата от планини, които са най-вече около нашата страна, да стигаме все по-далече и по-далече. Подготовката ми за тези пътувания е свързана със събирането на информация чрез глобалната мрежа, но честно казано, аз разчитам на живата информация от мои приятели и колеги, които са били на тези места, където се каня да отида и аз. Да ми дават съвети и препоръки, да споделят

личен опит. Тази година, преди да заведа хора на Гросглокнер – най-високия връх в Австрия, лично отидох да прохода маршрута. Обикновено водя в планината българи, които, както и аз, искат да разширяват колекцията си от върхове. Така заедно се опитваме да осъществим нашите мечти и цели. Едно от желанията ми е да отида в Хималаите, в Непал. Искам да кача и един връх, който е много близко до нас, в Турция – Арабат. Елбрус също ми е връх, който мечтая да изкача. Загледжам се за по-красиви и характерни върхове в Алпите. Хората знаят, че бих им предложил госта интересно пътешествие. Какво предвиждаме като маршрути, научават от нашата фейсбук страница и сайта на дружеството. Най-вече рекламата от приятели на приятели привлича хората да тръгнат в планината. А и всеки предпочита да се включи в група с водач, в който е сигурен. Хората, които водя, са на различна възраст. Това, което забелязвам, е, че планинарите не ги удовлетворява само ходенето в планината – те искат да предизвикват себе си, да се изкачат на по-трудни, по-сложни върхове, да бъдат на по-труднодостъпни места. Това е голямо предизвикателство за тях и това ме кара и аз да провокирам себе си, като измислям интересни маршрути и повишавам моята квалификация и моите умения, за да мога адекватно да се справям като планински водач.“

Как работи Центърът за професионално обучение на БТС

I. Зимен профил – в УЦ „Маловица“

В курса през месец март взеха участие 17 души, от които 15 положиха успешно изпит и получиха удостоверение за професионално обучение.

В програмата са заложили изискванията, които новото време поставя пред кадрите, подготвени от БТС в учебните центрове „Маловица“ и „Димитър Райчев“ в хижа „Тешел“. Освен обучението със ски и снежходки се набляга и върху оцеляването в зимни условия.

Много добре бе съчетана теорията с практиката при подготовката и изграждането на зимните биваци. В ядрото „Опасности в зимни условия“ и за безопасността на туристите при обучението на планинските водачи бе въведен снежен профил. Така по време на обучението всеки курсист можеше да направи тестове за стабилността на снежната покривка в лавинно-опасните полета.

Работата с пипсовете (лавинен уред) за откриване на затрупани в лавина хора стана ежедневие при практическите занимания. Много бързо и с голям интерес курсистите усвояваха работата с лавинни сонди и тактиката на сондиране. Алпийската подготовка при зимни условия се усъвършенстваше върху заснежени терени. Ориенти-

рането, което е много трудно при зимни условия, бе проведено на високо ниво, като всички курсисти почувстваха разликата между зимно и лятно ориентиране на терен.

Различните нива на натрупани знания и опит на курсистите, които са изпратени от туристическите дружества, изисква обучението да протича на две нива – начално и обучение с напреднали. Това затруднява протичането на учебния процес.

Една от предпоставките, необходими за по-добро протичане на обучението, е в самите дружества да се извърши начално обучение не само на курсистите, но и на членовете на дружествата, т.е. да се води обучение за адаптиране на хората към планината.

II. Летен профил – в УЦ „Димитър Райчев“ – хижа „Тешел“

Курсът бе през месец юли и премина при изключителен интерес. В него се включиха 21 участници. Голяма част от курсистите бяха от зимния профил. Освен всичко научено в зимния профил през летния етап обучението бе допълнено с нови методични единици, като „Изготвяне профил на маршрут“, „Изготвяне на Кроки (схема)“ и азимутна таблица, в която са описани всички забележителности по маршрута. Освен това по време на обучение в ядрото

„Ориентиране и маркировка“ курсистите подновиха маркировките на два маршрута. По този начин съчетаха в едно теория и практика. В ядрото „Алпийска подготовка“, освен усвояването на алпийските възли и прилагането им на практика, на Алпийския полигон се извърши практическа демонстрация на усвоените възли и прилагането им в туризма. Тук се оцени и прилагането на алпийските принципи от техническа и тактическа гледна точка при преодоляване на препятствия.

За по-доброто и оптимално обучение на кадрите в системата на БТС Туристическо дружество „Родопей“ докомплектно учебния си кабинет за 30 човека. Близо до центъра има освен полигон за прилагане на алпийската техника в туризма, така също и полигон по ориентиране.

В землището на с. Язгоди на изградихме и полигон за екстремен спелеотуризм. В него курсистите с голям интерес проведоха обучението по екстремн спелеотуризм при естествени природни условия.

Предстои изграждане на Стена за катерене в двора на хижа „Тешел“, с което ще подпомогнем обучението на курсистите. По време на това обучение в курсистите бе изградено чувство за отговорност, ред и дисциплина, а така също и за контролно време при извършване на раз-

лични дейности.

III. Летен профил – в УЦ „Маловица“

БТС проведе още един курс през месец септември, за да удовлетвори всички заявки на туристическите дружества за обучение на планински водачи. Броя на участниците беше 13, като в момента им предстои полагане на изпити през месец ноември.

На този курс бе обърнато внимание на всички нови методични единици и ядра, както при проведения курс в УЦ „Димитър Райчев“. Бе обърнато по-голямо внимание върху преминаването на реки и водни препятствия с подгъчни средства и алпийски съоръжения и техники – преминаване чрез тролей, брод, по двойки и хоризонтални парпети.

Съответно преминаване над водата и чрез газене. Особено внимание бе обърнато на хоризонталните и вертикалните парпети при преодоляването на препятствия.

В модул „Първа долекарска помощ“ на курсистите бяха демонстрирани новостите от ядрото.

Освен изброените елементи в учебната програма курсистите извършиха и опресняване на маркировката на туристически маршрут „Маловица – Йончево езеро“.

IV. Зимен профил

В курса взеха участие 7 планински водачи от СТД „Туризм, спорт и екология“, Етрополе.

За календарната 2018 година Българският туристически съюз е обучил 58 планински водачи.

въпроса как успява да се ориентира, без да използва новите технологии.

Методи Савов – участник в експедиция „Еверест 84“, поканен като лектор на националния сбор, сподели малко известни факти от своето битие на покорител на най-високия връх на планетата.

Акцент в изказването на Петко Тотев – също изкачил се на Еверест, бе отговорността на човека, който води хора в планината или в пещерите. „Следете развитието на техниките, следете екипировката, опознавайте местата, където отивате“, обърна се той към аудиторията, която внимателно слушаше всички лектори. Сред тях бе и Елисавета Първанова, която наблегна на усета, който трябва да имат планинските водачи и който трябва да се съчетава с информираност и устойчиво развитие в знанията и компетентностите.

Доц. Кънчо Долапчиев – основен лектор в обучението на планинските водачи, говори за отговорността на планинския водач, която е много голяма, защото засяга човешки животни. „Хората стават все по-доверчиви и му вярват. Трябва да бъдете изключително внимателни. Всички други неща, свързани със съоръжения, с екипировка, са ви познати, изясняни са лекции, демонстрирали са ви, но го има този момент, когато повечето неприятели в планината стават по две причини: едната е подценяването ѝ, другата е надценяване на собствените възможности. Там трябва да се търси баланс“ – категоричен бе той.

А когато го попитах какво бе основното му послание към планинските водачи освен теоретичните и практическите знания за височинния алпинизъм, той каза: „Най-важното, на което ги научих, е взаимомощта и гругарството. Да гле-

дат тези пред себе си и тези зад себе си. Да ги учат и сами себе си да учат. Хората, които общуват с планината, трябва да бъдат уважавани от нея, да я пазят и да внимават как я използват, защото тя е една. Планината ни гледа.“

Георги Недев, ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък, на 30 години:

„От 3 години съм планински водач и инструктор по туризъм. От малък ходя по планините с баща ми и сега, като завършил университета, се включих в туристическото дружество и там се запалих да ходя по планините. Винаги, когато има поход, съм с дружеството. Не пропускам – всяка събота и неделя или поне в единия почивен ден гледам да съм сред природата. Водя групи и правят това, както са ме учили на обучението. Избирам маршрут, проучвам го, събирам сведения от местни хора, от планинари, които са преминавали по този маршрут, ако може, аз самият го минавам предварително, за да видя терена и условията. Хората се записват и тръгват. Последният маршрут, който тук направихме, е от УЦ „Маловица“ до хижа „Маловица“, където спяхме и в следващия ден през Първа и Втора тераса нагоре се качихме на връх Маловица. Стигнахме до Раздела, където се разделя пътят за хижа „Иван Вазов“, по Зелени рид към Седемте рилски езера и оттам отидохме на

хижа „Иван Вазов“, спяхме в нея и на третия ден се върнахме обратно през Седемте рилски езера, спяхме в Паничище и се прибрахме в Казанлък.“

Обикалял съм Рила, Витоша, Осоговската планина и много други места. Още от началото, като започнах да уча за планински водач, много ми се ходи по маршрута Ком-Емине. Надявам се някой ден да мина по него. Дружият маршрут, който много ми харесва, е до хижа „Ехо“ в Стара планина. Виждам тези красоти, които се откриват, и съм удовлетворен, че правя хората радостни, защото споделяме заедно преживяванията в планината. Това зарежда отвътре и кара туриста и планинския водач да посещават все нови и нови места. За мен е много важно да виждам, че хората са щастливи от общуването с природата и са съпричастни на положителните емоции, които аз самият изпитвам. Миналата година с дружеството направихме екскурзионно летуване за по една седмица в чужбина, в Западни Балкани, а тази година беше Западни Балкани-2. Изкачвахме първенеца на дагената гържава.“

Иван Тодоров, ТД „Сърнена гора“ – Младежка секция, на 23 години:

„С туризъм се занимавам от 7 години, а съм планински водач от 3 години. В Стара Загора имаме Младежка туристическа секция и активно работим с младежите в града. Привличаме ученици от 8-ми до 12-и клас, като идеята е те да дойдат в една среда от връстници, където да се чувстват приятно и с течение на времето да получат базови умения, подготовка за планината, да я заобичат и да искат да общуват с нея. Тя не предлага само красотата си, но трябва да имаш умения за своето пребиваване в нея. Разчитаме предимно на рекламата „приятел на приятел“. Тъй като младежите, които вече са в нашата група, изключително обичат това, което правят, намират смисъл в него и когато разказват истории от преживяното в планината на приятелите си, по този начин рекламата е най-добра.“

Организираме информационна кампания по училищата, където аз ще мина през гимназиите в града и отново ще разкажа за нашата дейност пред учениците и пред учителите. По този начин ние успяваме да привличаме нови ученици, които да се развиват като туристи. През ноември пускаме запитване сред тях – те имат любими места, които искат да посетят през следващата година,

съответно ги предлагат, а момчетата и момичетата, които сме активни в групата, подготвяме маршрути, отговарящи на тези желания, разработваме ги, след това те се предават на Управителния съвет на нашето дружество и то ги приема като част от Календарния план, клубът получава финансиране. В Младежката секция сме между 30 и 50 души, разликата е голяма, тъй като все още има младежи, които не са открили зимната планина. Искам да развивам младежкия туризъм и идеята е да успяваме на национално ниво да се организираме и да координираме различните младежки клубове от цялата страна. Това е важно, тъй като всеки труп опит поотделно, но когато се координираме, хората, които имат желание да се занимават с планинарство, ще се открият и различни форми за работа с младежите. При тях е много активно самоорганизирането. Това при нас беше ключовият фактор. Искаме тази идея да тръгне от нашата Младежка секция – предвиждаме да направим срещи на различни младежки секции от страната, едни от тях са към училища, други към туристически дружества, трети са частни, за да уточним как точно да координираме работата помежду си и да предлагаме на младежите по-интересни неща за в бъдеще.“

Свети места в Родопите

Драги читателю, Днес, разгръщайки страниците на този вестник, отново ще прочетеш за нас, туристите от ТД „Ибър“ – гр. Долна баня. Отново ще споделим нашето преживяване от поредната ни екскурзия. Този път тя е до светите за всеки българи места – Кръстова гора и Бачковския манастир. Те привличат не само любителите на красотата на Родопите, но и хора от цялата страна. Според преданията, сред дебрите на Средните Родопи е бил скрит кръстът, на който е бил разнат Христос. Местото носи името Кръстова гора. Пътят е през Асеновград по посока Смолян. Отклоняваме се към с. Борино. Той се стеснява и следват множество завои и опасни участъци. Това се компенсира от топлата есен,

обажрила гората в различни нюанси на жълто, зеленото и червено. Умореното галецо слънце успява да пробие с лъчите си през високите дървета и прави пътуването ни приятно. Последен завои и пристига. Местото е впечатляващо.

В началото на комплекса от параклиси е разположена църквата „Покров на Пресвета Богородица“, която е завършена през 1995 г. От нея по алея до върха на малък хълм са разположени параклиси, посветени на 12-те апостола. На хълма стои метален кръст – копие на този, който е подарил цар Фердинанд. Хората вярват в чудотворната му лечебна сила. Просто нещо те смирява и се стремиш да го докоснеш, покланяйки се с молба за изцеление и закрила. Заставайки там,

горе, погледът ти се рее в далечината. Казват, че това е едно от най-силните енергийни места от триъгълника Белинташ – Караджов камък – Кръстова гора. В близост е старата църква. Не пропускаме и лечебното аязмо. А наведем ли се, на всяко камъче виждаме кръст. Наливаме вода, която да отнесем у дома. Взимаме камъче и за себе си, и за приятели. Нищо че не е Кръстовден. Силата на мястото ни зарежда и подхранва надеждата за по-добро. Предстои завръщането ни надолу и срещата с Бачковския манастир. Колкото и пъти да дойдеш тук, всеки път изтръпваш пред неговото достояние. Основан е през 11-и век като грузински и е бил такъв до края на 12-и век. После всички силни български владетели от Второто българско

царство го присъединявали към България. Така е до завладяването му от турците през 1364 г. Тук е бил заточен последният български патриарх – Евтимий. На малко място се е събрала 900-годишна история, изпълваща ни с гордост и преклонение. Идваме да се поклоним на чудотворната икона на Света Богородица Умиление. Знаем историята с нейното появяване. Тя и днес стои на вратата и като че ли наблюдава дали са чисти помислите ни. Заставаши сам пред нея, отправяш молитвите си и с плаха надежда молиш те да се сбъднат.

Това е последното място, което избрахме специално за закриване на активния туристически сезон на ТД „Ибър“. Затова председателят на дружеството Елена Сухарева и Боряна Тро-

янска осигуриха по парче благословена пита за здравето на всички, които и в този ден подкрепиха туристическото движение и неговата мисия, завещаана от

Алеко Константинов до днес.

Боряна Брождина и Светла Стоименова, членове на УС на ТД „Ибър“

Комплекс „Белите брези“ – дестинация за планинари

Туристическо дружество „Белите брези“ – Ардино, участва активно в културния и спортно-туристическия календар на община Ардино.

Сдружението участва от 18 до 20 октомври тази година на XV международно туристическо изложение „Планините на България – гостоприемство в четири сезона“.

Разполага с туристическа хижа с 31 легла и организира туристически походи и излети до Дяволския мост на река Арда, Тракийското светилище „Орлови скали“, връх Алага, язовир „Кърджали“ и др.

Съорганизатор е на превърналия се в традиция „Риболовен фест“ на Дяволския мост на река Арда. Участва също така и при изграждането на

Дяволският мост - риболовен фест

ловно-туристическия заслон в подножието на връх Алага (1240,5 м), както и в поддържането на маркировката на

териториите на община Ардино.

Туристическо дружество „Белите брези“ е член на Ор-

Заслон „Алага“

Туристи от ТД „Осогово“ отбелязаха деня на свети Иван Рилски

Туристическо дружество „Осогово“ – гр. Кюстендил, с поход до пещерата при село Гърбино, обитавана от свети Иван Рилски, отбеляза празника на светеца. Участниците изминаха пеша близо 20 километра, придружавани от земенския водач Венци.

Пещерата, за която се твърди, че е обитавана от

свети Иван Рилски, се намира над село Гърбино и е на около 5 километра от селото, в местността Светата вода, между венец от скали. До пещерата на свети Иван Рилски води стар римски път, обраснал, но запазен. Според преданието тази пещера е обитавал свети Иван Рилски след като е напуснал

родното си село Скрино. Когато е на 25-годишна възраст, умират родителите му. Той решава да раздаде наследството си на по-бедни и болни хора и напуска село Скрино. Обикаля из пустите места и манастирите около Струма и Витоша. Най-напред се спира при Земенския пролом на река Струма, в пещерата над село Гърбино. Тук природата е била много щедра. Дарила е пролома с приказна красота. В пещерата има врязан надпис: „Отче Йоане, помози и спаси“, който датира от около 12-и век.

„Ние, туристите от ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил, всяка година почитаме празника на свети Иван Рилски с поход до местата, на които е пребивавал светецът“, сподели Силвия Михова, секретар на ТД „Осогово“ – гр. Кюстендил.

ганизация за управление на туристическите райони „Родопи“ – гр. Смолян. То стопанисва хижа „Белите брези“, която се намира в едноименната местност на 952 м н.в. Представлява масивна двуетажна сграда с капацитет 31 места, с вътрешни санитарни възли и бани, отопление с пещки на твърдо гориво, туристическа столова и кухня, бюфет, салон и паркинг.

Туристическият комплекс „Белите брези“ е разположен в единствения естествен брезов резерват в Родопите и на Балканския полуостров. Площта му е 3680 дка. Това е едно от местата с най-силно развит туризъм в областта. Намира се на 7 км от гр. Ардино по пътя Кърджали-Смолян, на 30 км западно от гр. Кърджали, на 300 км от София, на 420 км от Варна и на 90 км от

Хасково. До резервата може да се стигне с автомобил и пеша. Лечебните свойства на въздуха в местността са известни не само в България. Той оказва благоприятно влияние за лекуване на белодробни и алергични заболявания. Обявен е от Министерството на здравеопазването за „Курорт с местно значение“ през 1967 г.

Комплексът работи цялостно и предоставя чудесни условия за планинска почивка и алтернативен туризъм. В района на „Белите брези“ има разнообразие от екопътеки и архитектурни обекти. Организиран се екскурзии и излети в резервата до връх Алага, Дяволския мост, Орловите скали и др.

Антония Топчиева

1 ноември – Ден на народните будители

Будителите на Свободата

По света има стотици, може би дори хиляди празници и дни, в които се честват различни събития, явления и личности.

Но е сигурно, че Ден на народните Будители съществува само в България. Досега не е известно в друга страна да има дори само подобие на този празник. И е нормално човек, даже без да е социолог, антрополог, историк или специалист в областта на народопсихологията, да си зададе въпроса: а всъщност какво показва този празник за душевността на българина? Признак на какво е да признаеш, че имаш нужда от хора, които да те „будят“ – и да им оказваш почести като на национални герои?

Очевидно е, че това е символ на една характеристика, която е твърде важна както за отделния човек, така и за отделен народ като цяло – неговата самокритичност. С този празник българите сякаш признаваме: да, ние имаме тази слабост да се унасяме в забвението на делника, допускаме да забравяме, че отвъд нашите ежедневни грижи, ангажменти, отвъд дребните

ни тревоги и безпокойства има нещо друго, голямо, значимо, „що гордо разтупва нашите гърди“, според известния стих на Вазов – и в тази си унесеност губим представа за великия смисъл, на който би трябвало да бъде подчинено съществуването ни като отделни личности, обединени в една нация. И тогава си спомняме, че има хора, които са ни посочили, а и сега ни сочат този велик смисъл – защото Будителите не са останали само в миналото, върху пиедесталите на паметниците и в тишината на музейните зали. Не, тях ги има и днес, около нас, но ние просто невиднаги успяваме да ги разпознаем и да оценим тяхната дейност, която ни изтръгва от летаргията на приспивачото ни безвремие и ни напомня, че живеем не просто за да отбелязваме отминаващите дни – а за да влезем във времето, и така то също да влезе в душите и сърцата ни, та и ние да бъдем в него и то да бъде в нас, както го е казал безсмъртният Апостол на Свободата.

И когато си спомним за Свободата, не бива да забравяме,

че никой народ не я е получил, ако не е бил готов за нея. Защото народ, който иска да бъде свободен, трябва да бъде подготвен да я получи и след това да я използва в името на своето развитие и прогрес. Именно тази подготовка е била извършена от българските Будители от епохата на Възраждането – и символиката на „буденето“, на пробуждането е изключително сполучливо намерена в съзнанието на нацията и отразена в Деня на Будителите. Да бъдеш събуден, пробуден, разбуден за Свободата и да осъзнаеш, че искаш да я постигнеш – именно това са постигнали със своята тиха, много често невидима на пръв поглед и незабележима дейност Пау-

сий, Софроний Врачански, г-р Петър Берон, Васил Априлов, Петко Р. Славеиков, стотиците монаси в манастирите и безименните даскали от килийните училища, които пробуждали съзнанието на малки и големи, за да се устреми то към Свободата, превръщайки се от индивидуално чувство и лично усещане на отделния човек в обединено, пробудено съзнание на цялата нация.

Разбира се, тихата, къртовска работа на народните будители от Възраждането далеч не била толкова живописна и ефективна, както дейността на нашите националреволюционери – в манастирските килии, вестникарските редакции и училищните стаи нямамо развети знаме-

на, гърмежи на шишанета и черешови топчета, калпаци с орлови пера и юначни подвизи. Но пределно ясно за всички е, че ако не бяха те, Будителите, нямаше да има кой да развява знамената, да гърми с пушките, да нахлупва калпаците и да върши подвизите. Защото Свободата се извоюва чрез борба – но борбата иска първо да се събудиш и да осъзнаеш, че си готов за нея.

А тогава идват и подвизите. И когато днес се възхищаваме на великите подвизи, извършени в името на българската Свобода, винаги трябва да помним, че един от тях е и подвизът на българските Народни будители.

Любомир Атанасов

Ако някога **НОТИТЕ** решат да си избират **ПРЕЗИДЕНТ** – всички еднородно ще викнат: - **ЛИЛИ!** - **ЛИЛИ!** - **ЛИЛИ!** - **ЛИЛИ МИРЧЕВА!**

Колкото и други кандидати да има за този пост – обречени са!

И може ли друго да бъде?!

Зрители и слушатели от концерти на хор „Планинска песен!“ – бил той в концертната зала „България“, бил той на Витоша – Черни връх или хижата „Планинска песен“, където и да е концертът на хора, **ТЯ** – **ЛИЛИ!** - е винаги **НАИ-ЛИЧНАТА!**

- Какво?!... Не знаете точно коя е?!

Седналата пред полукръга хористи, с акордеона!

Тя е Лили – **ТЯ** - акордеонистката на хора!

Без **НЕЯ** хор „Планинска песен“ няма да е това, което е!

Елате на концерт на хора, където и да е, и ще я видите.

Разбира се, ще видите от нея малка част – закривана ще е от акордеона. Но и тази малка част ще **ВИ** е достатъчна да станете привърженик на виртуозната ѝ артистичност, поради която **НОТИТЕ** я обичат и ще гласуват да им стане **ПРЕЗИДЕНТ**.

Сетих се, че трябва да ви предупредя.

Внимавайте, когато заиграят пръстите на Лили по клавишите! Нотите започват такива вихрени танци и могат така да ви увлекат, че – няма да ми е чудно! – да ви видят и вас – зрителите и слушателите! – да затанцувате възможно вихрено и лудо!

Пак ви казвам: вижте **ЛИЛИ**, помечтайте, докато нотите танцуват, и запомнете, че вече трябва на всеки следващ концерт на хор „Планинска песен“ да бъдете и вие - и като слушател, и като зрител на концерта, за да изпитате пак тази изключителна наслада

Лили! Лили Мирчева!

от музикална виртуозност и артистичност, и на хористите от хора, и на **ЛИЛИ!**

ЧЕСТИТ ПРЕЗИДЕНТСКИ МАНДАТ, ЛИЛИ!

***

Ако имате болно сърце, не ви съветвам да ходите и на следконцертното пиршество или юбилей на певец, каквото хората чества за всеки хорист!

И знаете ли на кого се дължат тези чествания?

На **ЛИЛИНИЯ** акордеон и репертоара от песни на Лили!

И на **ИСОТО ХОРИСТИ**, които знаят повечето от репертоара **И!**

И започва една такава вечер, която няма да ви описвам, **НЕ ЧЕ НЕ МОГА, А ЗАЩОТО Е ЕДНО ДА БЪДЕШ ТАМ, А ДРУГО - ДА ГО ЧЕТЕШ НАПИСАНО!** Ами ако представата ти не ти я предаде, каквато ще я видиш от моето описание?

Мога, но не искам! Елате, развихрете се и – ако ви е останала малко от малко младежка навейност, почувствайте я, подмладете се, станете... **ДВАЙСЕГОДИШНИ!**...

Ако сърцето ви е здраво и още вярно – елате, започвайте!

Лили завършва **БДК** през 1967 г., специалност „Музикална педагогика“. Завършва я не за да има висше образование – като атестат, а защото музиката е нейна люлчина пророческа орис по рождение, нейно предопределение от съдбата да ѝ бъде другар - и през дните, и във вечерите, а даже и в съня!

И може би затова тя с такава радост приема първото си назначение за учителка по музика в град Брезник – малко, кокетно градче без фабрични комини, с красиви места за излети, с чист въздух и безкористни хора, които си спомнят и днес за красивата млада учителка, която им е събирала погледите във фокус както бюрокреното стъкло – слънчевите лъчи!

Няма го пропусна и отношението на учениците към младата, красива и мечтателно-апетитна учителка, красотата на която извиквала в учениците ѝ и мечти, и старание, и любов към преподавания от нея учебен предмет...

Дните ѝ в Брезник свършват бързо.

Забелязали старанието на момичето, с което е преподавало музиката, а може би и онова, което прави жената да е мечта за другия пол, тя е вече назначена за учителка по музика в училище „Константин Фотинов“. И за да усъвършенства своето старание - мечта да бъде класна ръководителка - в смисъл не на класна наставница, а да е отлична учителка! - е изпратена в Института за усъвършенстване на учителите в София.

В този институт Лили Мирчева попада в ръцете на най-реномираната преподавателка в този институт – днес вече професор! - Галина Стоянова. И ето какво е станало с Лили: питайте ония момичета и момчета, стана-

ли вече мъже и жени, които са учили 10 години в училище „Димитър Талев“ след завършването на института от Лили и слушали звуците на акордеона или пианото, когато по клавишите са танцували нейните пръсти! И други момчета и момчета, станали вече също мъже и жени, след още други 19 години – учили в училище „Максим Горки“ и слушали звуците на акордеона или пианото, когато по клавишите са танцували пак нейните пръсти!

Неслучайно старанието ѝ, верността в тоновете ѝ при свиренето, упоритостта ѝ в постигането на поставената задача са дали основание на висшите инстанции в **МОН** да я предложат и след това тя да бъде утвърдена

ЗА **НАИ-ДОБРА УЧИТЕЛКА В БЪЛГАРИЯ!**

Обичан музикален инструмент от нея е акордеонът. На тази своя любов към акордеона тя дължи толкова много, че едва ли някога ще може да му се издължи! С него тя е била **КОРЕПЕТИТОР** на танцов ансамбъл, и преподавател в полувисшето хореографско музикално училище, и 10 години хоноруван преподавател във **ВИУУ**, и на съвднатата ѝ мечта - днес вече **РЕАЛНОСТ** - хор „Планинска песен“.

Като такава ще я видите **ПРЕД ХОРА С АКОРДЕОНА**, и като **АКОРДЕОНИСТКА** ще я помните, **ЗАЩОТО** малко жени могат да бъдат като Нея - **ЛИЛИ**, Лили **МИРЧЕВА!**

Игнат Игнатов

Международен конгрес на световните цивилизации и историческите маршрути

На 15 и 16 ноември 2018 г. в Столичния „София хотел Балкан“ се проведе вторият Международен конгрес на световните цивилизации и историческите маршрути, организиран от Световната организация по туризъм (COT) към ООН и Министерството на туризма. Във форума взеха участие министри, посланици на различни държави, депутати, областни управители и представители на местната власт, на публичния и частния сектор в отрасъла и свързаните с него индустрии, международно признати експерти в областта на културата и опазването на културното наследство. От страна на БТС в конгреса взеха участие председателят на Сдружението проф. д-р Алексей Стоев, Зорница Рагонова - изпълнителен секретар и Лъчезар Лазаров - експерт.

Форумът бе открит от министъра на туризма Никола Ангелкова. „Ще отправим предложение към Световна-

та организация по туризъм (COT) за създаване на световна дестинация „Древни цивилизации“. Такава инициатива би допринесла за по-добро опознаване на световното културно наследство. Надявам се тази инициатива да бъде подкрепена от COT и за България ще е изключително важно да е неин инициатор. Ще отправим послание към регионите с древни култури за присъединяване към идеята за подобна дестинация, която ще е отворена за много участници“. Министър Ангелкова уточни, че добро начало за реализацията на тази идея е включването на обекти, които са в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО.

Приветствие към участниците отправи и Хайме Секлементе – заместник генерален секретар на Световната организация по туризъм, който подчерта важността на историческото наследство и необходимостта от неговото промотиране. Ключови иници-

ативи, като „2018 ЕС–Китай, година, посветена на туризма“ или Европейската година за културно наследство, допринасят към транснационалното сътрудничество между различните държави, като в същото време насърчават устойчивото развитие на туризма на територията на историческите маршрути.

В конгреса участваха Майкъл Христидес, генерален секретар на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество, Али Мунесан, вицепрезидент на Ислямска република Иран и ръководител на организацията за културно наследство, занаяти и туризъм, Салма Елоуми Рекки, министър на туризма и занаятчийството на Република Тунис, Тонг Кон, министър на туризма на Кралство Камбоджа, Хайдер Малик, председател на Държавната агенция по туризъм на Либия, Сайед Мостафафи, заместник-министър на администрацията, финансите и туризма на Ислямска република Афганис-

тан, Омер Арисой, заместник-министър на културата и туризма на Република Турция, Йорге Цалас, държавен секретар за туристическа политика и развитие на Република Гърция, Хайтам Матар, изпълнителен директор на организация за развитие на туризма на Рас ал-Хайма, регион на ОАЕ.

По време на дискусиите бяха обсъдени общи инициативи за развитие на културно-историческия туризъм, както и мерки за опазване и популяризиране на материалното и духовното богатство на човечеството от древността до наши дни. Бяха анализирани възможностите за развитие на туристически проекти, свързани с устойчивостта на културните маршрути и транснационалното сътрудничество за тяхното осъществяване. Като пример за добра практика бе представена инициативата на COT „Западният път на коприната“.

В рамките на форума Ми-

нистерството на туризма организира двудневно туристическо изложение в Античния културно-комуникационен комплекс „Сердика“ (зона Ларгото), на което бяха представени български традиционни продукти. Наг 15 общини представиха потенциала на своите райони като туристически дестинации. След официалното откриване на туристическото изложение бе проведена сесия на тема „Създаване на туристическо преживяване, свързано с историческите маршрути“. Панелът „Транснационално сътрудничество по историческите маршрути: Анализ и оценка

на културни инициативи и на потенциални икономически перспективи“ си постави за цел да обедини министри и други високопоставени лица да дискутират как правилелствата и институциите биха могли да се възползват от настоящия момент и от политическите инструменти с цел популяризиране на историческите маршрути, като същевременно гарантират развитие на районите, в които те се намират.

Ансамбъл „Българе“ и Вала Балканска със своите изпълнения показаха част от уникалната българска култура и традиции.

Инициативата „София – европейска столица на спорта“ продължава

Уникален спектакъл беляза края на кампанията в 2018-а – годината, в която София бе Европейска столица на спорта. В словото си кметът на София Йорданка Фандъкова напомни, че за тези 4 години бяха организирани над 460 събития, фестивали и спортни празници, в които се включиха като зрители, участници и гости над 1.2 млн. души. „Дължни сме да продължим, да запазим инерцията, за да можем да осигурим на софиянци и на гостите на града повече възможности за активен и здравословен начин на живот“, каза още Йорданка Фандъкова.

„Добрият начин на живот е немислим без спорта. Имаме увереност и желание да продължим инициативата в полза

на софиянци“, каза председателят на Столичния общински съвет и на УС на Фондация „София – европейска столица на спорта“ Елен Герджиков. Президентът и основател на Организацията на европейските градове и столици на спорта ACES EUROPA Джан Франческо Лупатели заяви, че София е била сред най-активните и успешни градове в историята на инициативата. „Вие бяхте отличници с една изключително успешна кампания в полза на гражданите на вашия древен и красив град. Точно поради тази причина ACES EUROPA взе решение да обяви София за постоянен носител на титлата, което се случва за първи път в историята. В резултат на успешната кампания решихме да обя-

вим члена на Управителния борд на ACES EUROPA Анатоли Илиев за координатор на Балканите, а София за ръководещ дейността на проекта град в целия регион“, обяви Лупатели.

Сред зрителите в залата бяха председателят на БТС проф. д-р Алексей Стоев и изпълнителният секретар Зорница Рагонова. Специално място бе отделено на олимпийските шампиони и меда-

листи, които застанаха зад идеята и подкрепиха

София още при кандидатстването през 2014 г.

На излет до селото на Невена Коканова

Идеята гоуде от председателя на габровското туристическо дружество.

– Идете, казва, да посетите селото на любимата българска актриса Невена Коканова. Не е далеч, а може и транспортът дотам да ви поемем, така че да участват и тези от ветераните туристи, които имат някакви проблеми в движението пеша.

И организацията за тази проява на Клуба на

ветераните туристи от Габрово не закъсня. Беше избран един обикновен ден от седмицата – обикновен, но топъл четвъртък в края на септември. Превозът беше осигурен от един член на клуба, собственик на транспортна фирма. А за обяда всеки участник трябваше да се погрижи сам.

Село Иглика, което преди много години е носело старото име Чомаците, е на по-малко от двайсет километра

от града. С автобуса този ден екскурзиантите стигнаха почти по обяд. Още със слезането си потънаха в омаята от тесни улчички и със здрави, изцяло каменни къщи, скрити зад високи каменни зидове. На много от тях пътните порти бяха гостоприемно отворени, но хората ги нямаше. Сякаш селото беше само един декор, навярно за филмите на Невена – напомняше по нещо на родопското Ковачевица.

И докато двадесетимната посетители на стихналото в есенна дрямка каменно село се лутаха тук и там, някой от групата откри къщата на знаменитата актриса, скрита зад високия каменен зид. И всички се струпаха да прочетат надписа на табелката: „Любим кът и гнездо на спасението на Невена Коканова.“ Именно тука актрисата е преживяла последните петнайсет години

от живота си. Затова посетителите днес ѝ отдадоха почит с минута мълчание.

След това групата туристи излезе на една обширна поляна над селото. Слънцето беше напекло гладко окосената ливада и подканяше на обяд изгладнелите излетници. Всеки носеше по нещо в раницата си и бързаше да го сподели с другите. Така другарската трапеза направо на тревата с ракийка, салати и мезета се хареса на всички.

А после програмата им продължи с песни, забавни игри и задъвки. И завърши със събирането на орехи, нападали от дърветата по поляната и по крайселските каменни огради.

Омаята от този есенен излет ще остане незабравима за участвалите в него и за съжаление на тези, които не са могли да посетят чудното село Иглика.

Христо Мангев

ПОКАНА

На 15 декември от 11 часа в Дома на културата „Средец“, ул. „Кракра“ 2А, ще се състои церемония по връчването на годишните награди на БТС. Тя ще бъде съпътствана от концерт на хор „Планинската песен – Филип Аврамов“. Ще се радваме да споделим с нас събитието.

Честит юбилей

На 22 ноември Кръстан Божилов от Самоков навършва 80 години. Той е майстор на спорта. Приятелите туристи от дружествата „Ибър“ в Долна баня и „Планинар“ от Костенец му пожелават здраве и дълголетие!

Анастаси, Око, Анаши, Олар, Уштите, Чинари, Ани, Сноп, Грац, "Има", Свич, Тиа, Ле, Но, Нсак, Идае, ОКР, ОР, Родбът, НОН, Краево, Лопоза капа, Нит, Канарата, Конитото, Тича, Отлив, Ален, "То", ИЛ, Тоту/Одри, Мванов/Георги/Канара, Ад, Скакавица, Тенето.

Печат: "Алианс ПРИНТ"

КОНСЕРВАНТ**Счетоводни услуги
и данъчна защита**тел.: 02/8664553
GSM: 0899881720
ekushlev@gmail.com

В Информационния център на БТС се предлагат следните книги, пътеводители и карти:

Туристически карти:

- карта на Стара планина – 1., 2., 3., 4. част .....5.00 лв.
- карта на Троянския Балкан .....6.50 лв.
- карта хижка „Тъжа“ - Проходът на републиката № 4 - от международния маршрут Е-3 - Ком-Емине, непромокаема .....8.00 лв.

- карта с. Дъското на - нос Емине № 7 - от международния маршрут Е-3 - Ком-Емине, непромокаема .....8.00 лв.
- карта на Рила .....5.00 лв.
- карта на Рила .....4.80 лв.
- карта на Пирин .....5.00 лв.
- карта на Родопите .....5.00 лв.
- карта на Странджа .....5.00 лв.
- карта на Странджа .....6.00 лв.
- карта на Средна гора .....5.00 лв.
- карта на Сърнена Средна гора.....2.50 лв.
- карта на Витоша .....5.00 лв.
- карта на Витоша .....3.00 лв.
- карта на Витоша .....1.20 лв.
- карта на София на английски език .....5.00 лв.
- карта на екопътеките в България - 140 маршрута и екопътеки.....5.00 лв.
- карта на Боровец .....5.00 лв.
- карта на гр. Сандански .....3.00 лв.
- карта на гр. Банско .....5.00 лв.
- пътна карта на България на английски език .....5.00 лв.
- карта „България в снимки“ на български и на английски език.....5.00 лв.
- карта „Манастирите в България“.....4.80 лв.
- карта „Православни манастири - 55 Светини“.....4.80 лв.
- карта „Софийска Мала Света гора“.....3.00 лв.
- карта „Поморийски залив и Източна Стара планина“.....5.00 лв.
- карта „Западен Балкан“ - маршрути за активна почивка.....5.00 лв.
- карта „Крайбрежна Стара планина“ - Камчия.....6.00 лв.
- карта на 100-те национални туристически обекта .....2.50 лв.
- карта на 100-те национални туристически обекта – на български и немски език.....3.00 лв.
- карта на 100-те национални туристически обекта, ламинирана .....3.00 лв.
- карта на 10-те планински първенци.....3.00 лв.
- карта на Беласица и Огражден .....6.00 лв.
- карта на Южен Пирин и Славянка .....4.50 лв.
- карта на Осоговска планина.....6.00 лв.
- карта на Осоговска планина и Кюстендил .....2.50 лв.

Видение

Камбаните на Преспа ме събудиха – отколенен копнеж, явил се в моя сън, и вече буден, пак опитвах се да чуя благия им звън. Изправих се, погледнах през прозореца, усмихнат ден ме канеше навън да вдъхна езерната* свежест в полюшван от вълните члн**. Приел поканата, видях как слънцето лика си в езерото отразява и сред отблясъците ражда се видение, историята древна оживява. Унесен, казах си, че тук съм бил, видях се в шествие печално по хълмовете на Свети Ахил***. То бе от селяни, войници и велможи, отправено към царствения храм****, където след молитва в гроба да положи на българите царя Самуил.

Антоний Стоев

* Езерото Малка Преспа, част от езерна система в северозападната част на Гърция (Егейска Македония).

** Още „члун“ или „чун“ – древна плоскодънна лодка, направена често от едно дърво (еднодръвка).

*** Остров сред езерото Малка Преспа.

**** Базиликата „Свети Ахил“, където неотдавна беше открит гробът на българския цар Самуил.

Да продължим да сме активни заедно, означава да напишем заедно поредния брой на вестник „Ехо“ и поредната страница от Историята на БТС, за която започнахме да събираме материали още през 2015 година. В навечерието на 125-годишния юбилей на организираното туристическо движение в България, който ще отбележим през 2020 година, Историята на нашата любима организация – Българския туристически съюз - ще стане публичен факт. Ако имате в личния си архив снимки и документи, свързани с организираното туристическо движение във всичките му значими прояви, моля, изпращайте ги. Редакцията на вестник „Ехо“ поема ангажимент да ги пази в архива си, а ако настоявате – да ви ги върне, след като те бъдат обработени. БТС ще приема тези дарения с благодарност.

Приканваме ви да бъдете активни и в писането на текстове за туристически прояви, защото от кореспондентската мрежа на туристическите дружества по места зависи колко значима и разнообразна ще бъде публикуваната информация в печатния орган на БТС.

- карта „Хижите в България“ .....3.00 лв.
- карта на Старосел .....3.00 лв.
- карта на София и околностите .....2.00 лв.
- карта „Коприщица - 11 маршрута в сърцето на Средна гора“ .....2.40 лв.

Пътеводители:

- пътеводител „Ком-Емине“ - българската част от международния маршрут Е-3 по билото на Стара планина .....25.00 лв.
- пътеводител „Ком-Емине“ - английски език.....35.00 лв.
- пътеводител „Туристически маршрут Е-4“ – българската част: Витоша, Верила, Рила, Пирин, Славянка.....20.00 лв.
- пътеводител „Туристически маршрут Е-4“ - на английски език.....28.00 лв.
- пътеводител „Връшка чука-Ком“ .....12.00 лв.
- пътеводител „Българските планини“ .....15.00 лв.
- пътеводител „Рила“ .....15.00 лв.
- пътеводител „София и Софийска област“ .....24.00 лв.
- пътеводител „Bulgaria“ - на английски език .....15.00 лв.
- пътеводител „Попови ливади“ .....4.00 лв.
- пътеводител „С пределни сили Ком-Емине, подвигът на 10 перничани“ .....2.00 лв.
- пътеводител „Странджа“ .....15.00 лв.
- пътеводител „Северозападна България - от Тимок до Искър“ - 1 част .....15.00 лв.
- пътеводител „Шипка“ .....2.50 лв.
- пътеводител „Бузлуджа“ .....2.50 лв.
- пътеводител „Полковник Серафимово“ .....2.50 лв.
- пътеводител „Родопи“ .....2.50 лв.
- пътеводител „Гоцев връх“ .....8.00 лв.
- пътеводител „100 национални туристически обекта“.....10.00 лв.
- пътеводител „Хижите в България“ с карта.....10.00 лв.

Пътеводители от поредицата**„Нова туристическа библиотека“:**

- пътеводител „Вихрен“ .....1.60 лв.
- пътеводител „Мусала“ .....1.60 лв.
- пътеводител „Връх Руй“ .....4.00 лв.
- пътеводител „Ботев връх“ .....2.00 лв.
- пътеводител „Скални манастири и църкви“ .....4.00 лв.
- пътеводител „Черни връх“ .....2.00 лв.

Туристическа литература

- книга „Живот и съдба на Филип Аврамов“ .....4.00 лв.
- сборник от песни „Върхът ни вика“ от Борис Стрински .....2.00 лв.
- книга „От Сучура до Еверест“ от Сандю Бешев.....12.00 лв.
- книга „Безенги“ от Сандю Бешев.....12.00 лв.
- книга „Високопланински трекинг“ от Александър Шопов .....16.00 лв.
- книга „Странджанският край - от древните траки до Балканската война“ от инж. Иван Михайлов.....15.00 лв.
- книга „Сред природните стихии“ от Кирил Воденичаров .....15.00 лв.
- книга „Самотно пътешествие до Канч“ от Румен Воденичаров .....10.00 лв.
- книга „Исландия - огнената легена земя“ .....7.50 лв.
- книга „Bulgaria“ на английски език .....30.00 лв.

- Книжка за печати за 100-те национални туристически обекта .....2.00 лв.
- Книжка за печати „10-те планински първенци“ .....1.00 лв.
- Членски книжки на БТС .....3.00 лв.
- Членски марки на БТС за текущата година ..от 2.00 и 10.00 лв.
- Марки за обекти от Националното движение „100 национални туристически обекта“ .....1.00 лв.
- Магнити от пещерите в България .....2.00 лв.
- Значка „Сребърен еделвайс“ .....2.50 лв.
- Значка „Златен еделвайс“ .....3.00 лв.

Всеки месец в Информационния център можете да закупите съответния брой на вестник „Ехо“. Тук можете да направите и планинската си застраховка.

Заповядайте, очакваме ви!

